

ek

szerelve és ebben a liberálisok aka-

halache számonkér szavakkal fejezte

art tudja hogy mi a t. Mi is megüink a Skoda-ügytől füg- érni a liberális kor- zati ténykedéseiket. mber 22. Vasiliu- ntézett a bukaresti yben kéri vizsgálat en, aki jelentésében hogy a Vasiliu-Chu nem létezik, holott rejudikált a Vasiliu- zredes ellen beadott eldöntésére.

tiánu ismét beszélt

22. Dinu Bra- egnap Campulung- este visszatértek a Bratianu kijelen- liberális párt nem ges cselekedetekkel em lehet csak sza- osületes és igazsá- to. Sulyos helyzetet gi és erkölcsi re- atlanságot és siral- at. A liberális kor- enyei már is látha- zt a munkát egé-

ov. 22. A temesvá- i Lippára utazott arival és Gh. Cri- gy fogadtatásban ré- tartottak Vicenti- banketten vettek ula tószót mondott alit igaztalan vá- Kijelentette, hogy ek tekinti és meg- t, amit egy ne- és az ország érde- folytán öt méltán

decemberben látogat

A Reichspost érte- nigg osztrák szö- mber első felében magyar fővárosba ja, hogy ez a két a teljes jóviszony- szetes dolog.

égi kikötőt kikötőváros

A lengyel kormány északi légiforgalmi nek során hajlan- esre aszíránt, hogy közlekedésben légikö- országok felé irá- szállító forgalom

ky lengyel gyilkosát?

A zeliweei rend- Marcinkowski ne- ki lengyel belügy- val gyanusítanak. hogy 6 napig ült t elítélve, de sem-

és Lapkiadó R. T. Baron L. Pop 16- 77.

urat

Taxa postală plătită in num. No. 224713/929. Szerkesztőség és kiadóhiva- tal: Cluj, Str. Baron L. Pop 10. Telefon: 9-77. Előfizetési Havi 110, negyedévre 320, fél- évre 600, egészévre 1200 lei. Kü- löldre: Havonta 2, negyedévre 6, fél- évre 12, egészévre 20 dollár. Hir- detések díjszabás szerint. Az „UJ KELET” az erdélyi és bányási zsi- dóság egyetlen politikai napilapja. Cikkeink utányomását csak a for- rás megjelölésével engedjük meg.

KELET BUDAPEST ZSIDÓPOLITIKAINAPILAP

Bérmertetlen leveleket nem fogadunk el. Ára 5 lej. Kéziratok megőrzését és visszaküldését nem vállaljuk. Főszerkesztő dr. Márton Ernő. Felelős szerkesztő János Ferenc. Bucuresti szerkesztő Hosszvágy Ernő, Strada Matei Mile 2. Szombat, 1934. nov. 24. 5395. ÉV. XVII. ÉVF. KISZLEV 17. 264. SZÁM.

Románia és Csehszlovákia teljes szolidaritást vállaltak a jugoszláv memorandum álláspontjával

A memorandum eredeti szövegezésében Jugoszlávia háborúval fenyegeti meg Magyarországot

Eckhardt magyar népszövetségi fődelegátus felháborodásának adott kifejezést a jugoszláv memorandummal kapcsolatban. A világsajtó kommentárjai a genfi diplomáciai lépéshez

A bukaresti jobboldali sajtó is éles hangon kér szankciókat Magyarország ellen

Párizs, november 23. Jelentette az Uj Kelet, hogy a nagy feszültséggel és a világsajtóban erős hangulati előkészítéssel várt jugoszláv jegyzéket, mely a marseillei merénylet népszövetségi megtorlását követeli, tegnap beterveztették a Népszövetség főtákarására. A betervezés hatalmas feszültségeket oldott fel és egyben új feszültségeket teremtett, amelyek már momentán nem látszanak alkalmasnak arra, hogy közvetlenül megzavarják a békét, de távolabbi kihatásuk ismeretlen komplikációkkal és lehetőségekkel fenyeget.

E pillanatban egész Európa közvéleménye izgatottan két pártra szakadva kommentálja a jugoszláv memorandum benyújtásával előállott helyzetet, részben a memorandum szempontjai mellett, részben a memorandum szempontjai ellen foglalva állást.

Mindenestre jellemző Jugoszlávia elkeseredett, intranzigens magatartására, hogy a jegyzék szövegének Magyarországot ellen irányuló élett és bántó hangját annak ellenért nem volt hajlandó tompítani, hogy erre Laval külügyminiszter, a békés atmoszférára megőrzése érdekében kifejezetten kérte Jętics jugoszláv külügyminisztert. Laval intervenciójának legfeljebb annyi reális eredménye volt, hogy a Magyarország ellen megtorlást igénylő jugoszláv jegyzék a marseillei merénylet hátterének kivizsgálását nem követeli azonnalra, hanem megelégszik azzal, hogy a Népszövetség tanácsa a januári ülészakban vegye tárgyalás alá a memorandumot.

Csehszlovákia és Románia szolidaritása a jugoszláv jegyzékkel

A jugoszláv memorandum benyújtásával csaknem egyidejűleg Benes és Titulescu külügyminiszterek Csehszlovákia, illetve Románia nevében azonos szövegű levelet intéztek a Népszövetség főtákarására, mely tartalmában teljes szolidaritást vállal a jugoszláv jegyzékkel. A levél szövege a következő:

„Főtákar ur! A jugoszláv kormány beadványt küldött önöz, amelyben megállapítja, hogy a marseillei merénylet eredete — amely az összes civilizált népek felháborodását vonta maga után — egyik szomszéd államban keresendő. A jugoszláv kormány közölni kényszerült azokat a rendkívül súlyos okokat, amelyek alkalmasak a béke megzavarására, valamint a Jugoszlávia és Magyarország közötti jóviszony felborítására. Ezen súlyos tényekkel szemben és a béke, valamint a Népszövetség tekintélyének megóvása érdekében a jugoszláv kormány kényszerítve érezte magát a népszövetségi egyezmény 11-ik szakaszának 2. pontjára hivatkozni és közölni a tanácsnak a helyzetet, amely komolyan veszélyezteti a jugoszláv-magyar kapcsolatokat és a békét.

Tekintettel arra, hogy a Jugoszláv beadványban feltüntetett panaszok kivételesen súlyos természetűek és közvetlenül veszélyeztetik Románia, illetve Csehszlovákia viszonyát Magyarországhoz, amelyről az európai béke is függ, Románia, illetve Csehszlovákia, mint a nemzetek szövetségének tagállama, csatlakozik a jugoszláv panaszhoz és kéri, hogy ez a kérdés a Népszövetség legközelebbi ülészakán a napirend tárgysorozatába felvételék.

Eckhardt magyar népszövetségi fődelegátus nyilatkozata a jugoszláv memorandumról

Eckhardt magyar népszövetségi fődelegátus a jugoszláv memorandum közzétételének hírel vétele és az irat áttanulmányozása után magához kéréte a svájci és külföldi sajtó képviselőit és előttük a következő nyilatkozatot tette: — Megelégedéssel vesszük tudomásul, hogy a marseillei büntény népszövetségi pártatlan bíráskodás elé kerül. Kivánjuk, hogy az ügyet sürgősen tárgyalják le, anélkül is inkább, mert a tanács előtt módunkban lesz az ügy háttérének megvilágítása, ami felfogásunk szerint szükséges az elfogulatlan döntés meghozatalához.

Ami az irat állításait illeti, azok a heteken át folyt sajtóhadjárat után is meglepnek és felháborítanak.

Az állítások ellen a leghatározottabban tiltakozunk. Nem mulaszthatjuk el ama álláspontunk leszögezését sem, hogy a jegyzék hangja a Magyarország elleni előreforgott politikai akció újabb állomása.

Eckhardt súlyos kijelentéseivel szemben genfi nemzetközi körök annak megállapítására törekednek, hogy a jugoszláv jegyzék hangja nem lépi át az ilyen körülmények között megengedett kereteket. Általános meggyőződés szerint, Jugoszláviának megdönthetetlen bizonyítékai vannak állításának alátámasztására.

A jugoszláv memorandum visszhangja Magyarországon

Magyarországon a jugoszláv memorandum benyújtásának híre és főleg a memorandum éles hangja érthető konsternációt és izgatottságot keltett.

A magyar sajtó csaknem egyöntetű a memorandumban hangoztatott vádak visszautasításában. Maga Gömbös miniszterelnök is szükségesnek tartotta, hogy a sajtó számára azonnali nyilatkozatot adjon a memorandummal kapcsolatban. A nyilatkozat lényegében a következőket tartalmazza:

„A magyar kormány a jugoszláv memorandumban nem lát egyebet, mint a már több mint egy hónapja tartó, Magyarország ellen irányuló sajtókampány folytatását, amely Magyarország nemzetközi pozíciójának aláásására irányul. Mégis megütközéssel vesszük tudomásul, hogy a jegyzék hangja is azonos a Magyarország ellen támadó sajtó hangjával. A magyar kormány előtt az első perctől kezdve világos volt ennek a támadásnak célja: Magyarország diszkreditálása a külföldön,

amire felhívja a világ közvéleményének figyelmét. A memorandum a merénylet hátterének részletes ismertetése nélkül, eladag ellen nem őrzött bizonyítékokra való hivatkozással akarja alátámasztani a Magyarország elleni vádakot. Ez a magyar kormány annál

is inkább elfogadhatatlannak tartja Jugoszlávia részéről, mert a belgrádi kormány mind ezideig azt sem tartotta szükségesnek, hogy közölje a magyar kormánynál a terhére rótt vádak alapjául szolgáló dokumentumokat. Eppen ezért a magyar kormány ünnepélyesen tiltakozik a jugoszláv kormány eljárása ellen és visszautasítja a gyilkosságban való részesség vádját.”

A jegyzék nemzetközi visszhangja

A nemzetközi sajtó természetesen rendkívül élesen regisztrálja a jugoszláv memorandum tartalmát és a maga részéről érdekes kommentárokat fűz hozzá. A legérdekesebb a világsajtó nagy orgánáinak megnyilatkozásai közül a nagy francia és olasz lapoké, amelyek igyekeznek megőrizni ligadtságukat, sőt az olasz sajtó ugyiszólván viszontvátad emel Jugoszláviával szemben, amelyet azzal vádol, hogy

elvesztette szemé elől a tárgyalogosság követelményeit,

elfelejti azt, hogy a marseillei gyilkosságot megelőzőleg a legtöbb politikai gyilkosság, legalább is az utóbbi időben, balkáni eredetű (Folytatása a 8-ik oldalon.)

Külpolitikai figyelő

A jugoszláv panasz és a francia-olasz megegyezés. A mind hisztérikusabbá váló európai közvélemény megint olyan dolog miatt aggódik, amely simán fog elintéződni. Nem fog robbanást okozni a jugoszláv panasz. A francia és angol közvélemény és kormányok a komplikációk elhárítását kívánják. Es ez döntő. A jugoszláv-magyar párbaj különösebb baj nélkül fog lefolyni. A jugoszláv panaszirat publikálása, amely már elkerülhetlenné vált, polemikára adott és fog alkalmat adni, az kétségtelen. De érdemlegesen úgy látszik, még is csak januárban fogják tárgyalni a marseillei gyilkosságokkal kapcsolatos problémákat és addig sok minden fog elintéződni. Egészen más és sokkal nagyobb baj van. A francia-olasz megegyezés forog veszélyben. Ez a megegyezés pedig felbecsülhetetlen fontosságú volna. Es ezt fenyegeti a jugoszláv magatartás. Teljesen nyugodtak lehetünk a felől, hogy a franciák és angolok tompítani fogják a jugoszlávok agresszivitását, de nem tudhatjuk, hogy a francia-olasz megegyezés a jugoszlávok magatartása miatt lesz-e olyan nagy horderejű, mint amilyenek azt a franciák tervezték.

Mert a franciák az olaszokkal nem csak a speciálisan francia-olasz vitás kérdéseket akarták elintézni, hanem bele akarták illeszteni Mussolini országát a francia szövetségi rendszerbe. Laval Rómában tulajdonképpen francia-olasz kisanant szerződést akar aláírni. Egy ilyen szerződés ellenértékeképpen nyernék el az olaszok a franciák pénzügyi támogatását és kapnának a franciáktól gyarmatokat Afrikában. Egy ilyen szerződésért adnák meg a franciák az olaszoknak azokat a gyarmati előnyöket, amelyeket ők a háború befejezése óta követelnek. Sok az, amit a franciák adnának, de a francia terv megvalósulása meg is hozná az európai politikai erővonalak irányváltását. Több nyugalmat, több biztonságot hozna, a német fegyverkezés sem volna olyan fenyegető, mint amilyen. Es mindez talán lehetlenné teszik a jugoszlávok magatartása, mert Jętics panaszirata nem csak a magyarokat, az olaszokat is érinti. Pedig a francia-olasz megegyezés egyik láncszeme volna az olasz-szerb kibékülés. Különböző irányokból szervezett diplomáciai presziókkal sikerült annyit elérni, hogy az olaszokat tapintatosabban kezelik Belgrádban, de ez kevés. Nehéz lesz összekötni a mégis elszakított fonalakat.

Még nem lehet tudni, hogy mi a véleménye Mussolininek. Eddig csak védekezésre szorított. Kitérítő szívélyességgel fogadta Gömböst, majd Schuschniggot és Berger Woldeneget. Ezzel megmutatta azt, hogy ha a jugoszlávok elzárják előle a kisananttal való megegyezés utját, van merre forduljon. Ugyan akkor kijelentette, hogy a francia-olasz megegyezést függetleníteni kell a jugoszláv-olasz kimagyarázkodástól. Ez a kijelentés talán nem fedi Mussolini végleges véleményét, talán csak taktikából tette. Ellenkező esetben ez a nagy francia terv végét jelentené. A francia-olasz megegyezés így is létre fog jönni valószínűleg, de Középeurópának nem lesz meg belőle az a haszna, amelyre pedig oly nagy szüksége van.

A Saarkérdés. Mint ahogy a nagyfontosságú francia-olasz megegyezés kérdését sem tudta meglátni a világpolitikai közvélemény a jugoszláv panasz mögött, ugyan olyan illogikusan e panasz miatt még kevés figyelmet szentelt a most tárgyalásrakerülő Saarkérdésnek is. Pedig a kúlszázda mögötti tanácskozások már megkezdődtek jóval a hivatalos tárgyalások megnyitása előtt.

A genfi program szerint a szavazás technikai kérdéseiről, a rendfenntartás igen nehéz problémájáról, a szavazás következtében esetleg megváltozó helyzetből eredő gazdasági kérdésekről fognak tárgyalni. Majd meglátjuk, hogy a tárgyalások folyamán ezer technikai kérdések, hogyan válnak politikummá. De a Saar-bizottság genfi összehúlést is igen nagyfontosságú események előzték meg.

A kolosszális német propagandát mind jobban egyensúlyozzák a franciák. Különösen a gazdasági kérdéseket használják fel a franciák propaganda célra. Eddig a német beállítás hatása alatt főleg arról beszélték,

hogy a franciáknak van szükségük a Saar-vidékre, a Saar-vidék szénére. Most a franciák mutatják ki, hogy a saarvidékieknek van szükségük Franciaországra és gazdaságilag nagyon rosszul járnának, ha Németországhoz csatlakoznának. Ebben az esetben a franciák felemelnék a saarvidék piacát és a Saar-vidék elvesztené a francia piacot. A gazdasági jólét argumentuma pedig mind hathatósabb lesz most, mikor Németországban a nyomor fokozatosan nő.

De tudják a franciák azt is, hogy Németországtól való végleges elszakadást nagyon nehezen erőszakolhatják ki még ilyen argumentumokkal is. A Saarvidék kétségtelenül német. Politikai eszközökhöz folyamodnak, hogy a csatlakozás halasztását érjék el legalább a Hitler-ellenes hangulat kihasználásával. A Saar-vidék Anschlussjának elhalasztására ugyanis a saarvidéki katolikusok is belemehetnének. Így a népi hovartörzandóság elvételének megsértése nélkül szavazhatnának Hitler ellen. Löwenstein herceg terve, amelyről Londonban tárgyalt, éppen ezen elgondolások szerint a francia érdekeknek megfelelően van megszerkesztve. Ezen terv szerint afelől határozná most január 13-án a Saar-vidék lakossága, hogy el akarja-e halasztani öt évvel későbbre a Németországhoz való végleges csatlakozás feletti döntést. A franciáknak ez a terv igen reális és elfogadása esetén a franciák komolyan gondolhatnának a siker lehetőségére: valószínű, hogy a saarvidékiek többsége a csatlakozás elhalasztása mellett foglalja állást. Csak hogy éppen e terv elfogadása ütközik nagyon nagy nehézségekbe. A németek valószínű ellenzésén kívül a legnagyobb nehézség az, hogy ilyen megoldási lehetőséget nem foglal magában az a szerződés, mely a Saar-vidék sorsának eldöntése fölötti módozatokról intézkedik. Így természetesen ez a terv csak akkor kerül most tárgyalásra Genfben, ha eléggé előkészítették a talajt és elfogadtatására komoly remény van. Ellenkező esetben a franciák a terv apaságát sem fogják vállalni persze.

A Flandin-kormány helyzete. A francia demokrácia sorsa bennünket igen nagy mértékben érdekel. Franciaország mellett csak Angliában és az Egyesült Államokban erős a szabadság. A demokrácia pedig nekünk létkérdés. Hitler ezt a legszkeptikusabbakkal is megértette.

De nem kell aggódnunk a francia demokrácia sorsa miatt. A francia demokrácia nem függ a Flandin-kormány sorsától. Flandin ellenfelei, jobboldali ellenfeleinek legnagyobb része sem szélsőséges abban az értelemben, ahogy nálunk beszélnek szélsőségeségről.

Mindenesetre kívánatos a Flandin-kormány uralmon maradása, a kormányváltozások mégis megrázkódtatásokkal járnak.

Flandin helyzete egyébként is biztos. A parlamentben semmi veszély nem fenyegeti. Csak az jelentet némi veszélyt számára, hogy Tardieu nem vállalt tárcát kormányában. A parlamentben most alig van ugyan befolyása Tardieunek, de a sajtó egy nagy része támogatja őt. Állást is foglaltak Flandinnal szemben olyan nagy jobboldali sajtóorgánának, mint amilyenek az Echo de Paris, a Victoire, a Figaro, amelyek mind azt vetik a szemére, hogy nem követte Doumergue-t a visszavonulásban, hogy nem vonult ellenzébe Tardieueval. A sajtó támogatja azokat az elemeket, amelyek az uccai zavargásokra felhasználhatók és amelyekhez Tardieunek is kapcsolatai vannak. De éppen ezért az uccai zavargások eshetőségére is felkészült Flandin. Kikötésbe helyezte a rendező egyesületek feloszlását. Minden rendező egyesületet vezetők fogja felelőségre vonni, lehetetlenné fogja tenni, hogy ezek a kezüket mossák. És ez talán a leghathatósabb eszköz a zavargások megakadályozására.

R. J.

PIHEPAPLANOKAT

legelőbban és szakszerűen készíti a
MAGAZINA PLAPOME MODERNE

(Hirsch Ernő) paplanüzletében Cluj Str. Vlahuta (Bólyai ucca) 2.

Müstoppoló specialista !!

Ruháján eszt. szavadsat, éget mo. gradasi. művészesen bes. övi

Hirsch férifiszabó
Str. Regina Maria II. Sz.

Férfiruhákat divat szerint olcsó áron készít

SELECT MOZGO

CSODABÁR

Dolores del Rio, Al Jolson, Kay Francis, Riccardo Cortez.

HERCZEG GEZA darabja nyomán készült ragyogó operett, érdekes tartalommal, csodás revüszámokkal. Főszerepekben:

„Csak a Franciaország és Szovjet-Oroszország közötti szövetség tarthatja fenn a békét”

Archimbaud előadó nagy beszéde a hadiköltségvetés vitáján

Párizs, november 23. (Rador). A kamara ülésén folytatták a hadiköltségvetés vitáját. Archimbaud előadó a következőket mondotta:

— Elhinni azt, hogy Hitler alkalmazza a versaillesi szerződés intézkedéseit, annyit jelent, mint rosszul szolgálni a béke ügyét. A birodalmi kancellár megkísérelte Lengyelországot és Japánt Oroszországra uszítani.

Csak a Franciaország és Szovjetország közötti szövetség fogja fenntarthatni a békét. A kormány látván a külügyi helyzetet és a leszerelési konferencia bukásának lehetőségét, úgy határozott, hogy jól előkészíti a hadsereget. Az egyévi szolgálat elegendő, de erős anyagi támogatást kell nyújtani a hadseregnek.

Elővigyázatos ember csak

CZINK-nél tisztítja, festeti ruháját

Cantacuzino tábornok Kolozsváron járt és megszervezte a „Tűz generációját”-t

Előzőleg, a kormány engedélyével, Nagyenyeden meglátogatta Duca gyilkosát

Cluj-Kolozsvár, november 23. (Az Uj Kelet tud.) Hirt adtunk már róla, hogy a egykori vezérei új szélsőjobboldali alakulat megszervezésével próbálják visszaállítani a Duca-gyilkosság után feloszlott szervezetet. Ez az alakulat, mely a „Tűz generációját” néven már megkezdte áldáshozó működését, az egyik beszéarabiai városban parázs tüntetést robbantott ki. A „Tűz generációjának” főszervezője Cantacuzino Grănicerul tábornok, akit mint ismeretes, Duca gyilkosainak bűnperében a vasgárda vezetőivel együtt felmentett a hadbírósg.

Cantacuzino Grănicerul tábornok, aki most akadálytalanul járja be az országot és szervezi új pártját, e propagandaut során Kolozsvárra is megérkezett. A tábornok Bukarestből előbb Nagyenyedre ut-

zott, ahol Caranica diák, Duca miniszterelnök gyilkosa életfogytiglani bűntetését tölti. Cantacuzino a kormány engedélyével látogatta meg a gyilkost, majd miután néhány órát Nagyenyeden töltött, folytatva útját Kolozsvárra.

Cantacuzino tábornok szerdán este érkezett Kolozsvárra, ahol néhány fiatalember az állomáson várta. Érkezése után Cantacuzino azonnal érintkezésbe lépett a hatóságokkal és propaganda gyűlés tartására kért engedélyt. A rendőrség és katonai hatóságok a gyűlést nem engedélyezték, mire a tábornok magánlakásban, szűkebb körben tartott értekezletet.

Csütörtökön Cantacuzino tábornok még néhány megbeszélést folytatott, majd a déli órákban Bukarestbe utazott vissza.

URANIA MOZGO

ELŐADÁSOK KEZDETE DELELŐTT 11 ÓRAKOR.

KRISZTINA KIRÁLYNŐ GRETA GARBO remekműve

Uj junius 30-ika előtt áll Németország?

Kimélyült a konfliktus Hitler és a Reichswehr vezérkara között

A nép már tudja, hogy Hitler becsapta

Prága, november 23. Berlinből érkező jelentések szerint, Németországban olyan hangulat uralkodik most is, mint junius 30-ika előtt, midőn Róhm kapitányt és társait meggyilkoltatta a hitlerista-rezsim. Nemcsak a gazdasági helyzet miatt, amely egyre nyomasztóbbá válik, hanem politikai megfontolások miatt is, amelyek egyre feszültebbé teszik az atmoszférát. Megemlékeztünk arról, hogy a Reichswehr vezetői memorandumot terjesztettek Hitler elé, amelynek tartalmával a Führer nem ért egyet. A beavatottak szerint, a memorandumban von Fritsch tábornok állást foglal a nemzeti szocialista rezsim túlzásai ellen. Nemcsak katonai, hanem politikai problémákkal is foglalkozik a német nagyvezérkar főnöke. Katonai téren a hadsereg létszámának 300 ezer főre való fel-emelését és különböző tisztek kicserélését követeli a memorandum.

A továbbiakban Fritsch tábornok állást foglal az ellen, hogy a rohamcsapatok egy

részét a Reichswehrbe olvasszák be. Hitler azért akarja ezt mindenáron keresztülvinni, hogy ezáltal az egész Reichswehrt a hitlerista szellem hassa át. Ezzel szemben Fritsch tábornok kijelenti, hogy erre nincs szükség. A náci szellemet elegendő a polgári lakosság körében terjeszteni, ahhoz, hogy esetleges háború esetén egység legyen a német nép és a hadsereg. A Reichswehrt magát, olyan nevelésben kell részesíteni, amely fölötté áll mindenféle pártszellemnek.

A vezérkari tisztek nagyrésze szoidaritást vállal Fritsch tábornokkal, ezzel szemben Blomberg tábornok-hadügyminiszter Hitler véleményét osztja. A látogatás, melyet Hitler röviddel ezelőtt a drezdai szenatóriumban ápolt Blomberg tábornoknál tett, ezzel a konfliktussal áll összefüggésben.

London, november 23. (Rador.) A Havas-ügynökség londoni jelentése szerint, az angol lapok nagy fontosságot tulajdo-

nitának a németországi helyzetről érkező híreknek. A Daily Herald írja, hogy ha a berlini és hamburgi forradalmi megmozdulásokról szóló híreket nem is kell komolyan venni, nem kevésbé igaz, hogy a felszínen mutatkozó csend alatt aggodalom lappang Németországban. A nép megállapítja, hogy be lett csapva Hitler fogadalmi által. Rövidesen nagy változásokat lehet várni Németországban.

Berlin, november 23. Hitler fogadta Baldur von Schirach ifjúsági vezetőt és az ifjúsági körletvezetőket, majd villásreggelen látta őket vendégül.

Szatmáron lesz az ezévi NIB-gyűlés

Az E. Zs. N. Sz. Kisintézőbizottságának határozata értelmében a Nagyintézőbizottság december 25-től december 27-ig fogja Szatmáron ezévi ülését megtartani. A szatmári helyi csoport nagy előkészületeket tesz a NIB-ülés megrendezésére. A NIB-ülés tárgyszorozatán a következő pontok szerepelnek:

1. Szervezeti beszámoló.
  2. A Palesztina Hivatal beszámolója.
  3. Az Alapok beszámolója.
  4. Ifjúsági referátum.
  5. Referátum a cionizmus politikai helyzetéről.
  6. Székházügy.
- A Nagyintézőbizottság ülésével egyidejűleg Erdélyben a legprominensebb cionistának közreműködésével Szatmáron és Nagyváradban nagy propaganda-mitingek lesznek.

A NIB ülésével egyidejűleg tartja meg a Wizo is konferenciáját.

A szatmári helyi csoport gondoskodni fog megfelelő elhelyezésről mindazoknak a delegátusoknak a számára, akik erre igényt tartanak és eziránti igényüket a központi irodának idejében bejelentik.

Meghalt a németországi Poale Cion egykori vezetője

Genf, november 23. A napokban szívbetegség következtében meghalt Genfben dr. Oskar Cohn ügyvéd és szocialista vezér, akinek a Hitler-diktatúra idejében menekülnie kellett Németországból.

Cohn dr. a szociáldemokraták régi gárdájához tartozott. Ügyvéd volt és szocialista programmal 1908-ban a porosz Landtagba választották. 1912-ben a berlini Reichstagba választották, amelynek 1928-ig tagja volt. Az 1918-as forradalom után néhány hónapig a porosz igazságügyminisztérium államtitkára volt. Amikor a Reichstagból kivált, minden munkásságát az Emberi Jogok Ligájánál fejtette ki és egyúttal sokat dolgozott a zsidó szocialista pártban is, a Poale Cionban, amelynek vezető egyénisége lett. Több feltűnést kelto proklamációjában kijelentette, hogy a zsidó dolgozóknak külön kell szerveznedniük szocialista alapon, külön kell megmutatniok képességeiket és szociális rátermettségüket a más nemzetiségű szocialisták előtt, mert csak ilyen módon lehet a szocialista tömegek antiszemitizmusát legyőzni.

Dr. Oskar Cohn kitünő publicista is volt, jellemének legfőbb vonása azonban a jószívűség és segítőkészség volt. Aki segítségért vagy tanácsért fordult hozzá, soha üres kézzel nem távozott. Még az emigrációban is a menekültek érdekében dolgozott. Ő szervezte meg mindazokat az akciókat, amelyek az emigránsok szomorú sorsán enyhíteni voltak hivatottak.

Az amerikai nagyvezérkar főnökét is meg akarták nyerni cöljaiknak az amerikai fasiszták

Newyorkból jelentik: Buttler tábornok kijelentése után, mely szerint javaslatot tettek neki fasiszta államcsíny elkövetésére. James, a veteránok szövetségének elnöke is kijelentette, hogy egy titkos fasiszta front neki is javaslatot tett az Egyesült Államokban fasiszta mozgalom vezetésére. Hasonló ajánlatokat kaptak a nagyvezérkar főnöke, Teodor Roosevelt ezredes és Mac Nider, az amerikai légió volt parancsnoka.

— A megcsalt legények bosszúja. Csernovicból jelentik: Baranca közszében több fiatalember körülvette az éjszaka folyamán Maria Titschowski asszony házát és felszékkel össze-vissza törték annak berendezését. Mikor az asszony menekülni akart, George Soroceanu legény lelötte. A fiatalembereket elfogták, mire kijelentették, hogy bosszút akartak állani az asszonyon, aki mindnyájukat megcsalta.

Katonai elfogott

Bucuresti-B

Uj Kelet tud. bos tudósításos zsidó fiu és leba próbáltak a Mintegy három országi és litvánok nem sikekához hozzájárulni, amely és a jövő földet, amely tehát Palesztin sig. Itt hossza állapodást köt donosával, am szeg ellenében hogy az angol partra szállítja

A megállapodó utnak is in elérték a palesrint, a hajó éj kötötől nem me tett horgonyt. ba tették, amel volna megközel módon az angol mást szereztek több angol nas felkutatására. áat az éjszakát ő meg a csónako ellen. A vadás borult és három a hullámok kök ket a hajó pa ták. A hajó t bőrtönre itélték. Az életben természetesen raszállást. Egy vitték őket és keresztül itt ta be irányította innen pedig a Pyreusba továb A pyreusi kikértek meg nyok, akiket h rabkoszton tóságok. Oly l nőlkülözések ké sem volt arra, pyreusi zsidó h szerencsétlenek

A görög hat a „Velozs”-ról hajóra vitték nap érkezett n esetlen chalucc csaknem valam vedett nélkülöz tancái cionisták gitségükre len rom hónap óta fenéken tartot partra szállit konstancái kik őket, amely sz lett indult utna Valamennyien é másnak, hogy a nak elárulni ar land megkísérlé Tegnep Kons rikai ujságíró, ban számoltak tuca megrendítő lo, hogy az egész rencesetlenek fel

Katonai fedezet mellett toloncolták vissza hazájukba a palesztinai partokon elfogott lengyelországi chalucokat

A chalucok megdöbbentő tragédiáját antiszemita uszításra használja fel a Tara Noastră

A gogisták lapja szemérmetlenül meghamisítja a tényeket, hogy a kormány és a zsidóság ellen uszítsa a lakosságot. Félholtan érkeztek vissza a konstancai kikötőbe a szerencsétlen emigránsok, akiknek nem sikerült illegálisan partraszállniuk Palesztinában

Bucuresti-Bukarest, november 23. (Az Uj Kelet tud.) Az egész világsajtó hasábos tudósításokban számolt be arról a 321 zsidó fiú és leány tragédiájáról, akik hiába próbáltak partra szállni Palesztinában. Mintegy három hónappal ezelőtt lengyelországi és litvániai fiúk és lányok, akiknek nem sikerült a bevándorlási certifikáthoz hozzájutniok, elhatározták, hogy kerülő uton igyekeznek elérni az Igéret földjét, amely számukra az egzisztencia és a jövő földjét is jelentette. Elindultak tehát Palesztina felé és eljutottak Pyreusig. Itt hosszas viszontagságok után megállapodást kötöttek egy görög hajó tulajdonosával, amely szerint ez jelentős összeg ellenében kötelezettséget vállalt arra, hogy az angol hatóságok megkerülésével partra szállítja őket Palesztinában.

Ejféli chaluc-vadászat

A megállapodás értelmében a görög hajó utnak is indult és néhány nap múlva elérték a palesztinai partokat. A terv szerint, a hajó éjnek idején, egy a haifai kikötőtől nem messze levő sziget mögött vetett horgonyt. Az emigránsokat bárkákba tették, amelyeknek észrevétlenül kellett volna megközelíteniük a partot. Ismeretlen módon az angol hatóságok idejében tudomást szereztek a dologról. A haifai kikötőtől angol naszádok indultak ki a bárkák felkutatására. Reflektorok fénye hasította át az éjszakát és valóságos vadászat indult meg a csónakokban levő fiúk és lányok ellen. A vadászat során egy csónak felborult és három szerencsétlen fiatal ember a hullámok között lelte halálát. A többieket a hajó parancsnokával együtt elfogták. A hajó tulajdonosát háromhónapi börtönrre ítélték, hajóját pedig zár alá vették. Az életben maradt 318 emigránsnak természetesen nem engedték meg, a partraszállást. Egy angol hadihajó fedezetére vitték őket és csaknem három hónapon keresztül itt tartották. Végül is Szaloniki-be irányította őket a palesztinai kormány, innen pedig a Velosz nevű görög gőzös Pyreusba továbbította az emigránsokat.

A pyreusi kikötőbe csaknem fél holtan érkeztek meg a szerencsétlen fiúk és lányok, akiket három hónapon keresztül rabkosztón tartottak az angol hatóságok. Oly leírhatatlan szenvedések és nélkülözések közepette éltek, hogy erejük sem volt arra, hogy partra szálljanak. A pyreusi zsidó hitközség nyújtott segílyt a szerencsétleneknek.

Katonai fedezet mellett

A görög hatóságok intézkedése folytán a „Velosz”-ról a Regele Carol nevű román hajóra vitték őket. A Regele Carol tegnap érkezett meg Konstancaiba a szerencsétlen chalucokkal és chalucákkal, akik csaknem valamennyien betegek az elszennvedett nélkülözések következtében. A konstancai cionistáknak, akik igyekeztek segítségre lenni, elmondották, hogy három hónap óta hajóraktárakban és hajófenékekben tartották őket. Tegnap délután partra szállították valamennyiüket. A konstancai kikötőben külön vonat várta őket, amely szigorú katonai fedezet mellett indult utnak velük a lengyel határra. Valamennyien esküvel fogadták meg egymásnak, hogy senkinek semmit nem fogunk elárulni arról, hogyan jutottak e kaland megkísérlésének gondolatához.

Tegnap Konstancaiba érkezett két amerikai újságíró, akik távirati tudósításokban számoltak be lapjaiknak a 318 chaluc megrendítő tragédiájáról. Nyilvánvaló, hogy az egész világ részvéte fog a szerencsétlenek felé fordulni, akik szülőföld-

jükön nem tudnak élni és akiket a zsidó nemzeti otthon a ma érvényben lévő bevándorlási megszorítások miatt ugyancsak nem fogadhatott be.

Uszít a Tara Noastră

Kiderül azonban, hogy egy ilyen mélyes ember tragédia nemcsak arra alkalmas, hogy a hajótöröttel és velük együtt az egész zsidó néppel szemben részvétet keltsen, hanem egy ilyen eseményt még antiszemita propaganda célokra is fel lehet használni. A gondolkodásnak és az érzéseknek erről a teljes perverziorjáról tesz most megdöbbentő tanúságot a gogisták lapja, a Tara Noastra. Ugyanaz a Tara Noastra, amely egy évvel ezelőtt képes volt leírni, hogy a Duca-kormány 150 ezer németországi zsidó menekültnek Romániába való letelepítését engedélyezte és ezzel elsősorban szolgálatot ürügyet a tragikus sorsu Duca meggyilkolására. De nézzük csak meg, hogyan hamisítja meg a legalvalóbb módon a tényeket a Tara Noastra:

„Rövid hír hozza tudomásunkra, hogy

318 németországi zsidó menekültnek nem engedték meg a Palesztinában való letelepedést. Ezeknek a menekülteknek történetesen román utazási vizumuk van és a Regele Carol nevű román hajóval utaztak Palesztinába. Mint hogy a palesztinai hatóságok nem voltak hajlandók befogadni őket, hajóra tették és ugyanazon a Regele Carol utján visszaküldték őket Romániába.

Gyalázatos ferditések

Egy szóval a Romániában élő zsidók és idegenek tekintélyes számát most ez a 318 zsidó is szaporítani fogja, akiket még Palesztina sem hajlandó befogadni, de akikkel szemben a román hatóságok gyanus nagytelkiüsről tettek tanúságot.

Az elmúlt évben a liberális kormány uralomra jövele után, lapunk élénken tiltakozott a könnyelműség ellen, amely megengedte a bárhonnán és bármiféle felfogással az országba jövő zsidók letelepedését. Az elmúlt évben a Németországból elmenekült 150 ezer kommunista zsidó közül mégis sokan az országban maradtak

Bonyolódik Micescu bukaresti vasgárdista ügyvéd halálának rejtélye

Zavoianu ezredes szerint Micescu el volt készülve arra, hogy meg fogják mérgezni

Bucuresti-Bukarest, november 23. (Az Uj Kelet tud.) Megirtuk tegnapi számunkban, hogy Zavoianu ezredes, a vasgárda egyik vezetője, feljelentést tett az ügyészség ellen, hogy megfogták Micescut, a szombaton szivszélhűtésben meghalt bukaresti ügyvédet, véleménye szerint, megmérgezték. Ennek alapján az ezredes Micescu exhumálását követelte. Az elhunyt ügyvéd ugyancsak tagja volt a vasgárdának. Az ügyvel kapcsolatban most Zavoianu ezredes levelet intézett az ABC szerkesztőségéhez, amelyben a következőket írja:

„Micescu ügyvéd váratlan halála megdöbbentette egy családját, mint jóbará-

tait. Lelkiismereti kötelességemnek tartottam közölni az ügyészséggel a következő tényeket: az elhunyt néhány nappal halála előtt Roata ezredes előtt annak az aggó dalmának adott kifejezést, hogy meg fogják mérgezni. Másrésztől egyik barátja közölte velem, hogy Micescu diszkrét vizsgálatot tartott néhány nappal ezelőtt lakásában, sőt a pincében is, mert egy méreggel telített üveg jelenlétét gyanította s miután nem talált semmit, elhatározta, hogy egész személyzetét elbocsátja.

Zavoianu ezredes kijelenti, hogy az ügynek nincs közvetlen kapcsolata azzal, hogy az elhunyt ügyvéd a vasgárda tagja volt.

A Skoda-jelentés egyik fővádoltja átutazott Kolozsváron

Popovici Mihály volt igazságügyminiszter aljasságnak, alálalóságnak és galádságnak minősíti az ellene emelt vádakat. „Minden tettért fizetség jár”

Cluj-Kolozsvár, november 23. (Az Uj Kelet tud.) Ma délelőtt 9 órakor a Rapidál átutazott Kolozsváron Párizsból jöve, Popovici Mihály volt igazságügyminiszter, a Skoda-bizottság jelentésének egyik fővádoltja. Az állomáson számos nemzeti parasztpárti vezető gyűlt össze fogadtatására, élükön dr. Vaida Sándorral. A volt igazságügyminiszter sulyosan meghűlt a francia fővárosban és még mindig gyengélkedik. Emiatt el sem hagyta hálófülkéjét és úgybanjelve fogadta Vaida Sándor dr.-t, akivel a vonat elindulásáig beható eszmecsere folytatótt. A kolozsvári újságírók egészen Apahidáig elkísérték utján Popovici Mihályt, aki nyilatkozott elöttük a Skoda-jelentésről. A volt minisztert láthatóan megviselte a betegség, hang-

jából különösképpen hiányzik annak ércs csengése. A felháborodástól remegve diktálja tollba nyilatkozatát:

„Kimondott aljasság”

— A Skoda-jelentés: kimondott aljasság. Szinte megnémítja az embert ez a példátlanul álló alálalóság, amelyet ellenem elkövettek. Eszembe sem jutott volna, hogy annyira perverz lehet valaki, hogy egy telefonbeszélgetést, amelyet a miniszterelnök kivánságára folytattam le, olybá tüntessen fel, mintha utasítást adtam volna a Skoda-elleni házkutatás megszüntetésére.

Fogalmam sem volt arról, hogy mikor, miért és hogyan kezdődött el ez a házkutatás. Midőn tudomásom szereztem róla, felvilágosításokat kértem. Ezt bejelentettem

és bántatlanul letelepedhettek városainkban és különösképpen Moldvában és Bukovinában, ahol a kisebbségi és idegen zsidó elem számosabb. A galíciai zsidók romániai inváziója kész szerencsétlenség volt számunkra. Izrael népének összes hordái a mi engedékeny, jóindulatu földünkön ütötték fel tanyájukat és a hatóságok oltalmazó segédlete mellett erőteljesen gyökeret vertek a román rögben, amelyet kizsákmányolnak és gyűlölnék.

„Meg fognak tollasodni...”

A németországi nemzeti forradalom a határon tulra üzte mindazokat a zsidókat, akik kommunisták voltak. Nem engedték be őket Palesztinába, a menekült zsidók Romániára zudulnak, ahol megtírik őket s ahol egy gazdagabb és könnyebben kizsákmányolható Palesztinára akadnak. Ezek a jövevények meg fognak tollasodni itt nálunk, rövidesen virágzó anyagi helyzetbe kerülnek. Tulságosan toleránsak vagyunk. Vendégül látunk és táplálunk hihetetlenül nagyszámu zsidó és idegen tömeget, mert a kormány nem mer fellépni velük szemben, nehogy magára haragítsa a külföldi köröket, amelyekkel összeköttetésben áll. Ennek a helyzetnek meg kell szünnie, még mielőtt kirobban az a tulságosan elfojtott felháborodás a népből, amely ur akar lenni a maga házában.

Szemszedet hazugságok, galád ferditések kifogyhatatlan tárháza ez a cikk. A lengyel és litván chalucokból, akiket időközben már hazájukba deportáltak, így lesznek Romániában megtelepedő és megtollasodó kommunista zsidó menekültek. A papiros türelmességénél, amelyre az ilyen ferditéseket le lehet írni, csak az arcátlanság nagyobb, amellyel a gogisták lapja a nyilvánvaló és mindenki által ellenőrizhető tényeket egy olcsó antiszemita demagógia kedvéért meghamisítja.

annakidején a parlamentben is, annál is inkább, minthogy nem volt semmi takarnivalóm. Egyébként maga Pomponiu ezredes, katonai ügyész is kijelentette, hogy én semmi egyebet nem mondtam neki, minthogy a kellő tapintattal kell eljárni, tekintettel arra, hogy egy szövetséges államról van szó. Ugyancsak Pomponiu ezredes jelentette ki úgy a hadbírósnak, mint a vizsgálóbizottság előtt, hogy tölem a vizsgálat lefolytatásának módzataira vonatkozólag semmilyen utasítást, vagy utbaigazítást nem kapott. Mindenesetre tulságosan nagy engedékenységre vallana, ha én ezeknek az embereknek a részéről jóhiszeműséget várnék, a rosszhiszeműséggel szemben pedig minden érv tehetetlen. Rosszhiszeműséggel mindent lehet mondani és csinálni.

Minden tettért fizetség jár

— Az én lelkiismeretem nyugodt. Tudom azt is, hogy minden eszelekedtetért fizetség jár. A fizetség ezalkalommal sem fog elmaradni azok számára, akik velem szemben ezt az alálalóságot elkövették.

Popovici Mihály éleshangu nyilatkozata minden bizonnyal élénk visszhangot fog kiváltani a fővárosi közvéleményben. A volt igazságügyminiszter kifejezetten azért szakította meg párizsi tartózkodását és utazott Bukarestbe, hogy személyesen válaszoljon a Skoda-jelentésben ellene emelt vádakra.

Bucuresti-Bukarest, november 23. Ma, este a fővárosba érkezett Popovici Mihály, akit barátai ünnepélyes fogadtatásban részesítettek. Falragaszokon hívták fel a lakosságot, hogy jelenjen meg a pályaudvaron és tüntessen Popovici mellett, akit többszáz ember ünnepelel.

Modern csőbutor és csillár detail-kiszolgálásnál is Gyári áron!

GRUNWALD
BUDAPEST, ELŐR 23. TEL. 7-21

helyzetről érkező...
adalmi megmozdú-
nem is kell komo-
igaz, hogy a fel-
alatt aggodalom
A nép megállá-
va Hitler fogadal-
nagy változásokat
ban.
Hitler fogadta
sági vezetőt és az
majd villásregge-

az ezévi ülés

sintézőbizottságak
Nagyintézőbizottság
27-ig fogja Szar-
tartani. A szatmári
születeket tesz a
A NIB-ülés tárgyt-
ntok szerepelnek:
beszámolója.

aus politikai helyze-

üléseivel egyidjü-
minensebb cionisták-
Szatmáron és Nagy-
ganda-mitingek lesz-

üléleg tartja meg a

rt gondoskodni fog
mindazoknak a dele-
dik erre igényt tar-
ket a központi irt-

melországi egykori öje

napokban szivbenu-
alt Genfen dr. Cs-
balista vezér, akiket
ben menekülnie kel-

okrátk régi gárdá-

si volt és szocialista
porosz Landtagba
berlini Reichstagba
1928-ig tagja volt.
tán néhány hónapig
isztérium államtit-
Reichstagból kivált.
Emberi Jogok Ligá-
talt sokat dolgozott
an is, a Poale Cion-
gyénisége lett. Több
hajóában kijelentette,
külön kell szervez-
son, külön kell meg-
és szocialis ráter-
zetiségű szocialisták
odon lehet a szocia-
zmusát legyőzni.
ő publicista is volt,
é azonban a jószívü-
t. Aki segítségért
ezzá, soha üres kéz-
z emigrációban is a
lgozott. Ő szervezte
ciókat, amelyek el-
sán enyhíteni voltak

érkar főnökét is ni céljaiknak fasiszták

Buntler tábornok ki-
rint javaslatot tel-
csiny elkövetésére.
etésének elnöke is
tkos fasiszta front
Egyesült Államok-
vezetésére. Hasonló
gyvezérkar főnöke,
s és Mac Nider.
parancsnoka.

ék bosszúja. Cserno-

községben több
éjszaka folyamán
ny házát és fejszék-
ának berendezését.
külti akart. Gheor-
lötötte. A fiatalemb-
kijelentették, hogy
ez asszonyon, aki

KÖZGAZDASÁG

A gazdasági bizottság ratifikálta az Ausztriával és Magyarországgal való kereskedelmi szerződések felbontását

Az olajtartalmu cikkek szabad árusításának eltiltása ellen tiltakoztak az áru-tözsdek és az exportszervezetek. Holnap újabb értekezletet tart a kormány gazdasági bizottsága

Bucuresti-Bukarest, november 23. (Az Uj Kelet tud.) Tegnap a kormány gazdasági bizottsága Tatarescu miniszterelnök elnökletével, Manolescu Strunga kereskedelmi miniszter, Slăvescu pénzügyminiszter és Săssu földművelésügyi miniszter részvételével értekezletet tartott. Az értekezleten résztvettek a gazdasági minisztériumok államtitkárai és a különböző ügyosztályok vezetői is. Manolescu Strunga miniszter expozéját tartott az általános gazdasági helyzetről és az ország külkereskedelmének problémáiról.

Ratifikálták a Magyarországgal és Ausztriával fennálló kereskedelmi szerződések felmondását és megbízatást adtak a kereskedelmi miniszternek az összes külföldi országokkal érvényben levő kereskedelmi konvenciók felmondására, amennyiben ezek nem felelnek meg az új export-import rendszernek.

A gazdasági bizottság foglalkozott ezután több aktuális gazdasági és valutáris problémával, döntést azonban a szakértők véleményének meghallgatásáig nem hoznak.

A gazdasági bizottság jóváhagyása alapján Manolescu Strunga kereskedelmi mi-

niszter átiratot intézett a külügyminisztériumhoz, melyben kéri, hogy értesítse a magyar és osztrák kereskedelmi delegációkat, hogy a decemberben lejáró egyezményeket a román kormány nem kívánja meghosszabbítani.

A gazdasági bizottság értekezletével egyidejűleg a bukaresti központi iparkamrában az ország összes árutözsdeinek képviselői az áruexportörök képviselői az áruexportörök egyesületének kiküldötti ülést tartottak. Az ülésen a kontingentálási rendszer problémáival és az olajtartalmu növények kereskedelmének kérdésével foglalkoztak.

Az árutözsde képviselői és az exportszervezetek delegátusai elhatározták, hogy szervezeteik nevében delegációt küldenek a kormányhoz, amely tiltakozni fog olajtartalmu cikkek forgalmának lebonyolítására tervezett monopól, valamint egy esetleges kartell létesítése ellen.

Manolescu Strunga kereskedelmi miniszter tegnap az esti órákban, a kereskedelmi egyezmények átrevizálásának kérdésében kihallgatáson fogadta Csehszlovákia, Ausztria és Jugoszlávia követeit.

Az Országfejlesztési kölcsön az összes néprétegek aláíróinak bizalmát bírja.

Ezen új kölcsön jövedelme minden jelenlegi és jövőbeni adózás alól mentesítve van. Bárki, aki 880 lejt jegyez, minden külön fizetés nélkül résztvesz a 3-3 hónaponként tartandó huzásokban.

Ezen huzások alkalmával minden évben rendkívül nagy nyeremények 100 ezertől 3 millió lejig lesznek kiosztva.

Az összes nyeremények, melyek az első évi huzásoknál kisorsoltatnak, 4 milliárdos jegyzés esetén legalább

50 millió lejt

fognak kitenni.

Az első 5 év nyereményei, melyek az aláírók között szétosztatnak

egy negyed milliárd lejen felüli

(több mint 250.000.000 lejt)

hatalmas összeget képviselnek.

Az első huzás: 1935. február 1.

A jegyzés még folyik.

Pénzeteket adjátok bizalommal a legkomolyabb adósnak:

AZ ÁLLAMNAK

Teljesítsétek hazafiai kötelességeiteket. Biztosítsátok vagyonotokat és jövedelmeteket.

Egy kötvény kibocsátási ára 880 lej, mely egyösszegben fizetendő, vagy pedig egyösszegben 680 és 200 lej értékpapírban.

A lejegyzett kötvényeket 1200 lejtben váltja vissza a kincstár, vagy pedig 100 ezer lejes, 200 ezer lejes, 250 ezer lejes, egymillió lejes, vagy hárommillió lejes prémiumokkal.

Jegyzések és kifizetések eszközölhetők:

A pénzügyigazgatóságoknál, városi, városközi, vagy községi adóhivataloknál.

Az állami monopólium intézményeknél, alárendelt hatóságai útján.

A Banca Nationala fiókjánál.

a Postatakarékpénztárnál, a postahivataloknál, a Központi Szövetkezeti Banknál, a Nemzeti Szövetkezeti hivatalnál, a szövetkezeti pénztárszervezeteknél.

Kolozsváron:

Banca Centrala pentru Industrii si Comert.

Erdélyi Bank és Takarékpénztár.

Erdélyi Jelzálogbank.

Mezőgazdasági Bank.

Banca Economul.

Erdélyi Leszámitoló és Pénzváltó Bank.

Casa de Economie din Sibiu sucursala Cluj.

Kereskedelmi Hitelintézet Rt. Cluj

GROMEN & HERBERT R. T.

posztó és divatszövetáru gyárak, Sibiu.
Lerakat: Cluj, Calea Regele Ferdinand 13. Telefon: 959.

Itt az őszi szezon és vele együtt az új minták, férfiföltény, felöltő, télikabát és iskolai egyenruha szövetekben. Fekete crepp, smoking és női télikabátoknak. Posztók, gyapjutakarók és szőnyegek nagy választékban.

Garantált jó minőség!
Régi olcsó — nem emelt — árak!

Pontos kiszolgálás!
Pontos árak!

Export-import

Az osztrák szövetségi vasutak és az olasz hajózás rendelkezési következtében az ausztriai vas- és fémipar-termelése az év első tíz hónapjában az elmúlt év hasonló időszakával szemben 35 százalékkal emelkedett. Az exportmennyiség növekedése 23 százalékos. — Ausztria tárgyalásokat folytat Franciaországgal és Jugoszláviával buzavásárlás perferuálása érdekében. — Franciaország buzafeltelege 26 millió bushel. Ebből ezideig külföldön 11 milliót sikerült elhelyezni. — A kereskedelmi és iparügyi minisztérium a pénzügyminisztériummal és a Banca Nationalával együtt a következő rendelkezést adta ki: A behozatali engedélyek érvényét, melyeket augusztus 15-től november 15-ig állítottak ki. 1935 február 15-ig meghosszabbítják. 2. A Németország és az Egyesült Államokból való, november elseje előtt kiállított exportkérvevényeket teljes egészében elintézik. 3. A magyarországi és csehszlovák exportengedélyeket a jelenleg érvényben levő kereskedelmi szerződések szerint bírálják el. 4. Újabb behozatalt a már helyben hagyott kompenzációs kvótán kívül nem engedélyeznek.

Külföldi hírek. A csehszlovák kormány a faexport finanszírozására külön pénztárat készült alapítani. — A brüsszeli Nation Belge értesülései szerint Németország nem fog résztvenni a belga fővárosban rendezendő világkiállításon, mert a kiállítási pavillon építése céljaira nem utalnak ki devizákat. — Mint Tokióból jelentik, az értéktözsde vezetői a jegybank kormányzójától 60 millió yen kiutalását kérték novemberi és decemberi arrangementokra. A kérést a legutóbbi árfolyameséssel indokolják. Az árfolyamesések arra a hirre következtek be, hogy a kormánynak szándékában áll a bizonyos átlagon felüli nyereség megadóztatása. — A londoni Financial News szerint újabb nemzetközi cukorkonferenciát készítenek elő, ezúttal Londonban. Az értekezleten az összes termelő államok képviseltetni fogják magukat. Ez lesz az utolsó kísérlet a nemzetközi cukoregyezmény létrehozására. — Sztambuli jelentés szerint a török kormány tervebe vette a dohányfajták nemzetközi tözsdejének felállítását, amelyet a Balkán bank fog finanszírozni.

SPORT

Nincs még bírja a vasárnapi Venus-Universitatea mérkőzésnek

Cluj-Kolozsvár, nov. 23. (Az Uj Kelet tud.) A vasárnap Kolozsváron eldöntésre kerülő Venus-Universitatea mérkőzést vezető bíró személyében még nincs megállapodás. A Venus Xifandot ajánlotta, aki elismerten Románia legjobb bírja hírében áll. Ebbe a megoldásba az Universitatea is beleegyezett, Xifando azonban, akinek egy tavalyi NAC-Universitatea meccsen néhány fanatikus Universitatea drukker fegyelmetlensége révén kellemetlen incidense volt, elhárította a megbízást. Az Universitatea ekkor Tica Ilescut proponálta, ebbe a megoldásba azonban a Venus nem ment bele. Minthogy a két érdekelt egyesületnek nem sikerült közös megegyezés alapján bírót választani, ennek kijelölése a központi bíróbizottságra hárult, amely a maga részéről a temesvári Petcut bízta meg a Venus-Universitatea mérkőzés vezetésével. Legújabb bukaresti értesülés szerint azonban az Universitatea táviratban kifogást emelt Petcu személye ellen és így a jelen pillanatban még bizonytalan, ki lesz a nagy mérkőzés bírja.

A vasárnapi atrakció egyébként érdekes programmal bővült. A Venus-Universitatea meccs előtt ugyanis az egyetemiek nem lebecsülendő játékerőjű tartalékgárdája barátságos mérkőzést játszik a Tordai Ariesul együttesével.

A két mérkőzésen kívül azonban Kolozsvár vasárnapi sportján igen gazdag program szerepel. Délután fél 11 órakor a nagyváradi CFR a KAC-cal játszik a B) ligában bajnoki mérkőzést, míg előtte, valamint a kispályán alkerületi, illetve ifjúsági bajnoki mérkőzések kerülnek eldöntésre, melynek során a Haggibbor ifjúsági gárdája ismét szóhoz jut: ezúttal az Unirea ifjúsági csapata ellen játszik.

Befejezéshez közeledik a B) Liga őszi fordulója

Cluj-Kolozsvár, november 23. A Nemzeti Bajnokság B) ligájában a küzdelem befejezéshez közeledik. A vasárnapi program a következő:

1. csoport: Sportul Studentesc—Prahova Bukarestben, Viktoria—Elpis Konstancában.
2. csoport: TAC—TMTE Temesváron, UDR—ILSA Resicán.

3. csoport: KAC—CFR Nagyvárad Kolozsváron.

4. csoport: Soimii—NSE Nagyszébenben, Unirea—CFR Piskin.

5. csoport: Franco Romana—Unirea CFR Pascinban.

Dr. Hirsch Elemér kolozsvári futballbíró a központi bíróbizottság hathónapra felfüggesztette. Bukarestből jelentik: A központi bíróbizottság fegyelmi bizottsága tegnapi ülésén tárgyalta Oravetz aradi bíró panaszát, amely szerint a pár hét előtt Kolozsváron lejátszott Kinizsi—Universitatea mérkőzés vezetése közben dr. Hirsch Elemér kolozsvári futballbíró őt sértő szavakkal kritizálta. A bizottság dr. Hirsch Elemért futballbírói tisztjének gyakorlásától hathónapra felfüggesztette.

Táncol a Haggibbor. A Haggibbor sportegylet folyó hó 25-én, vasárnap délután 5 órával kezdettel teadélután rendez a Cristal Palac helyiségeiben, melyre ezután hívja meg a táncoló ifjúságot. Saigó-jazz.

Esküvő. Sternberg Livia Uioara és Ullmann Andor Oradea szívesen látják összes jóbarátait, ismerőseiket s rokonukat a f. hó 25-én d. u. 2 órakor Cluj-Kolozsváron az orth. izr. templomban (Str. Paris) tartandó esküvőjükön.

Megérkeztek az első levelek Oroszországból. Bukarestből jelentik: A posta és távirat igazgatóság befejezte a munkálatakat a Szovjetországgal való forgalom előkészítésére. Az első levelek már megérkeztek Oroszországból.

A város szenzációja a WEISZ FIVÉREK szörmeszálon

olcsó bundavásár

akeiója

Minden bunda 15-20 százalékos engedménnyel lesz 15 napig árusítva.

Használja ki a kivételes alkalmat

Liberális

Bucuresti-Bukarest. Uj Kelet tud. munkához látólag a jövőre. Politikai köröknek ezúttal a kérdés, hogy egyáltalán, hogy érdekelt-e valószerű, hogy vádasként és vizsgálati irati vita a nyének igérke

Máris feszültek a letételek. Maniudmondandó bírja, Averescu fogja fejteni kérdésében. Rendkívül kényes bályzata tiltja vitába való politikuskos volt minius 8-a utközni, hogy pártnak az

Valószínű Maniu érinteni őt különösképp véleménye szerint van. Maniu becsak azért is liberális kormány, sincs, aki az 19

ban szerepet George Marzes Constantine többé életben. párti vezetők t a Skoda-jelentől sem fogvadásat emeljen fog lefolyni enged vetni a pénzügyminifolyamegyei sz tartott kongre

Dinu Br kijelentette, hők alá a nem vádakat. Nos, akar, én is tuzsoljon tehát állott a liberál 1924-ben hoalagut építé

amikor tudta ötmilliárd lejnyug nem lesz zó hóm és volt haszna e

volt azoknak

A Berger-cégt volt és egy ak Ez utóbbi elnök, amely f ötszáz hektárt deiből és a milliárd lejt inmany is eladó nisztersége a termő földet é

az állam se

a feltevés, h

Akar Dinu Br van például a kötött repülőg Siskin- és Foc áratok és amelyeknek h ben megannyi életét. Egyáltal hadsereg feif lej értékü m el, hogy egyik az állam so Létrehozták kel állítólag a

Liberális-iorgista-georgista-gogista kormány — Titulescu elnöklete alatt?

Madgearu viszontvádjaiban milliárdos panamákkal vádolja meg az előző liberális kormányokat

Maniu a restauráció kérdésével is foglalkozni fog válaszfelirati beszédében

Bucuresti-Bukarest, november 23. (Az Uj Kelet tud.) A parlament hétfőn ismét munkához lát. A felirati vita előreláthatólag a jövőhét végén fog megkezdődni. Politikai körökben nagy érdeklődéssel néznek ezuttal a felirati vita elé. Nyilvánvaló ugyanis, hogy a Skoda-üggyel kapcsolatos események után a válaszfelirati vita nem fog érdektelenségbe fulladni. Ellenkezőleg, valószínű, hogy minden egyes felszólalás a vádak és viszontvadások pergőtűzét hozza magával. Ilyen körülmények között a felirati vita a belpolitikai élet nagy eseményének ígérkezik.

Maniu a restaurációról

Máris feszült érdeklődéssel néznek az illetékesek Maniu Gyulának a vita során elmondandó beszéde elé. Mint a Dimineata írja, Averescu marsall után Maniu is ki fogja fejteni véleményét a restauráció kérdésében. Ez a téma már csak azért is rendkívül kényes, mert a képviselőház szabályzata tiltja a koronának a parlamentti vitába való bevonását. Maniuhoz közelálló politikuskok szerint azonban

a volt miniszterelnök nem az 1930 június 8-ai utáni eseményekkel fog foglalkozni, hogy tisztázza a nemzeti parasztpártnak az uralkodó visszatérésben vitt szerepét.

Valószínű mindenesetre, hogy ez alkalommal Maniu érinteni fogja azt a kérdést is, amely öt különösképpen foglalkoztatja és amelynek véleménye szerint, pillanatnyi aktualitása is van. Maniu beszédének visszhangja elé már csak azért is érdeklődéssel néznek, mert a liberális kormány jelenlegi tagjai között egy sincs, aki az 1926 január 4-i trónfosztó aktusban szerepet játszott volna. Ionel Bratianu, George Marzescu, Vintila Bratianu, Alexandru Constantinescu és I. C. Duca nincsenek többé életben. A megvádolt nemzeti parasztpárti vezetők természetesen védekezni fognak a Skoda-jelentés állításaival szemben, sőt ettől sem fognak visszariadni, hogy viszontvadásokat emeljenek. Hogy milyen hangnemben fog lefolyni ez a vita, arra élénk bepillantást enged vetni a beszéd, amelyet Madgearu volt pénzügyminiszter a nemzeti parasztpárt ifjovomegyei szervezetének Oltániában megtartott kongresszusán mondott el.

Madgearu viszontvádjai

— Dinu Bratianu, a liberális párt vezére, kijelentette, hogy komoly feltevések támasztják alá a nemzeti parasztpárti vezetők elleni vádakot. Nos, ha Dinu Bratianu feltevéseket akar, én is tudok néhányat szolgáltatni. Válaszolon tehát nekem arra, hogy mi érdekében állott a liberális kormányának, hogy

1924-ben hozzákezdjen a Brassó melletti alagút építéséhez és abba másfélmilliárd lejt öljön bele,

amikor tudta, hogy az alagút befejezéséhez ötmilliárd lejtje van szükség és tudta azt is, hogy nem lesz honnan előteremteni a hiányzó három és félmilliárdot. Az államnak nem volt haszna ebből az építkezésből, de

volt azoknak, akik összeköttetésben álltak az alagútépítő Berger-céggel.

A Berger-cég képviselője Manolescu-Strunga volt és egy akkori liberális szenátusi alelnök. Ez utóbbi elnöke volt annak a döntőbírósnak, amely felemeltette a cégnek fizetendő árakat. Más. 1929-ben árlejtés után eladtam ötszáz hektárt az állam petróleumtermő földéből és a normális hozadékon kívül 500 millió lejt inkasszáltunk. A liberális kormány is eladott Tancred Constantinescu minisztersége alatt ötszáz hektár petróleumtermő földet és

az állam semmit sem kapott. Nem áll-e a feltevés, hogy ha nem kapott az állam, úgy kapott más?

Akar Dinu Bratianu egyéb feltevéseket? Mi van például az 1922-ben és 1926-ban megkötött repülőgépjáratokkal? Különösképpen a Siskin- és Focker-gépekkel, amelyekért drága árakat és jutalékokat kellett kifizetni és amelyeknek használhatatlansága következtében megannyi fiatal repülőtest vesztette el életét. Egyáltalán mit tettek a liberálisok a hadsereg felfegyverzéséért? Tizenötmillió lejt értékű municiót oly rosszul raktározta el, hogy egyik robbanás a másikat követte és az állam sok százmillió lejt vesztett el.

Létrehozták a Kudzsir-műveket, amelyekkel állítólag a nemzeti hadipart kellett vol-

na szolgálniok. Tíz év telt el azóta és egyetlen puskát sem gyártottak ezeknél a műveknél, amelyek továbbra is csak egyszerű gépházak. A Vickers-gyárral kötött szerződésben kikötötték, hogy amíg a Kudzsir berendezkedik a fegyvergyártásra, minden rendelést a Vickers és a Resita fognak megkapni, 5 százalékos jutalék és monopolisztikus árak mellett. Ezen az alapon kapott ez a két gyár több, mint egymilliárd lejt kitevő megrendelést. Ki csinálta ezt az üzletet? Ki felel az államot ért károokért? Fel fogjuk mindezeket tárnai a parlament előtt és becsületes, de szigorú parlamenti vizsgálatot fogunk kérni az összes 1919 óta eszközölt katonai megrendelések ügyében.

Madgearu beszéde természetesen élénk

kommentálások tárgyát képezi politikai körökben. Amennyiben a harc a kormány és a nemzeti parasztpárt között folytatódna, úgy el lehetünk képzelve arra, hogy az egymás ellen emelt vádak pergőtűzében világhosszág fog derülni a háboru óta elkövetett panamáknak egész sorára.

A Tempo című lap mai számában igen érdekes hírt közöl. Eszerint

Dinu Bratianu nemzeti kormány alakítására folytat tárgyalásokat, amelyben az oliberalisokon kívül a jorgista, georgista pártok vennének részt. Állítólag Dinu Bratianu azt szeretné, hogy ez a kormány Titulescu elnöklete alatt alakuljon meg. A változásra a Tempo szerint a jövő hónap közepétáig fog sor kerülni.

Jugoszláviának is megvan a maga Skoda-botránya

Előkelő bírák ellen indult meg eljárás, mert állítólag fejenként 150 ezer dinárral hagyták magukat megvesztegetni egy állami szállításnál

Belgrad, november 23. A romániai Skoda-botrányhoz hasonló nagy bűnügy tárgyalását várja nagy izgalommal a jugoszláviai közvélemény. A nagy vesztegetési per fővádlottjai: Novakovic egyetemi tanár, Jogovics semmitőszéki tanácsos. Iovanovic, kereskedelmi bírósági elnök és számos ügyvéd, valamint néhány miniszteriumi igazgató. A három fővádlott tagja volt annak a döntőbírósnak, amely a csehszlovákiai Ringhofen cég és a jugoszláv állam között folyt le. A Ringhofen cég még a háboru előtt építőanyagot szállított a jugoszláv államvasutaknak, Péter király uralkodása idején. A cseh

cég követelését a döntőbírószám 17 millió 500 ezer dinárra becsülte.

Az ezután megindított vizsgálat megállapította, hogy a Ringhofen cég fejenként 150 ezer dinárral megvesztegette a döntőbírószám tagjait, hogy a fenti összeget állapítsák meg. A vádlottak ártatlanságukat hangoztatják, Novakovic tanár, aki Novakovic volt miniszterelnök fia, beismerte, hogy felvett 150 ezer dinárt a cégtől, de nem azért, hogy a cég számára kedvező döntést hozzon. Ezt az összeget a cég, mint honoráriumot fizette ki a helyszínen végzett technikai munkálatokért.

Szerelmi dráma hajnalban a Monostori uton

A diák-leány otthon egyik ablaka alatt föbelőtte magát és meghalt N. Gh. aradi hadnagy

Cluj-Kolozsvár, november 23. (Az Uj Kelet tud.) Péntek hajnalban a Monostori uton levő diákleányotthon előtt revolverdörrenés reszketettette meg a levegőt. Félőt lehetett. Vaksötét volt még. A kihalt ucca háza nagy visszhanggal verték vissza a dörrenést. Izgalt leányfejek jelentek meg a diákotthon ablakaiban. Az ucca megélnékült.

A diákotthon melletti csendőrlaktanya őrszeme fellármázta az őrséget. Őrjárat indult a helyszínre, ahol már a sarki rendőr is igyekezett megállapítani a tényállást. Az ucca közvetlen verében fetrengett egy fiatal, alig huszevesnek tetsző hadnagy. Néhány perc leforgása alatt megjelentek a mentők és az ötödik kerületi rendőrség ügyelete. A

GRIPA

és az összes velejáró kellemtelenségek: mell-, hát- és fejfájások, ideges zavarok és a láz, oly szerrel gyógyítandók, amely mindezekre hat; csökkenti a lázat, enyhíti a fájdalmakat és megnyugtatja az idegeket. E teljes hatékonyság csak egyetlenegy gyógyszerben van meg és ez a

NEURALGINE JURIST

mentőorvos már csak a beállott halált állapíthatta meg. A halott felnyitott katonazubonyából csakhamar előkerültek igazoló írásai.

Az a körülmény, hogy a fiatal hadnagy a diákotthon előtt lett öngyilkos és az egyik diákleány viselkedése, aki dermedt sírással állt az öngyilkos mellett, arra a következtetésre juttatta a nyomozó hatóságokat, hogy szerelmi tragédia áll az öngyilkosság hátterében. A nyomozás beigazolta az első pillanatok feltevéseit. A szerencsétlensorsu fiatal hadnagy két nappal ezelőtt jött Kolozsvárra. Itt találkozott a szintén származásu Stella Putici bölcsészhallgatóval, aki nek már hosszú ideje udvarolt és feleségül akarta venni.

Az utolsó találkozó

Két nappal ezelőtt Kolozsvárra jött és felkereste a leányt, akit hangosan kérelt, hogy legyenek együtt öngyilkosok, mert nem tudja nélküle élviseini az életet. A leány lebeszélte erről és igyekezett megnyugtani a teljesen felzavart lelkiállapotban levő fiut.

Péntek este ismét találkoztak, majd a leány a monostori leányotthonba ment, míg a fiu az egyik kolozsvári bárba tért be, ahol magányosan iddógált egészen hajnali négy óráig.

Hajnalban ittas állapotban elment a leányotthon elé és bekopogott a leány uccára néző földszinti ablakán.

Több, mint egy félórát beszélgettek az éjszakai sötétségben. Most már ittas állapotban ismét kérelte a leányt, hogy legyenek együtt öngyilkosok. Stella Putici azonban most is igyekezett megnyugtani a fiut és kérte, hogy menjen haza. ingerült lett. Kirántotta a revolvert és a leányra irányította. Ez rémült sikitásban tört ki és utolsó pillanában visszaugrott az ablak mellől.

Néhány másodperc múlva hatalmas dörrenés ráta meg Stella Putici szobájának ablakábláit. A következő pillanatban hadnagy már halott volt. A tragikus véget ért fiatal hadnagy családját értesítették a szerencsétlenségről, míg a kolozsvári táparancsnokság megindította a vizsgálatot.

— Kedvezően haladnak a kölcsönjegyzések. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztériumban az országfejlesztési kölcsön jegyzéseit összegezik. A pénzügyigazgatóságok jelentései nagyon kedvezőek, habár minden adatot nem tudtak még beszolgáltatni. Bizonyítékul a jegyzések nagy összegűek, egyedül tegnap a főváros kék-kerületének pénzügyigazgatóságánál 24 millió lejt jegyeztek, míg a központi társadalombiztosító intézetnél 10 milliót.

Segitse

elő az ország gazdasági fellendülését

Jegyezzen

a saját érdekében is országfejlesztési kölcsönt

Gondoskodjon családjáról

a kölcsönkötvények előnyös felhasználása által és erre vonatkozólag kérjen sürgősen felvilágosítást a

Phönix

Életbiztosító Társaságtól.

Erdélyrészi igazgatóság: Cluj, Str. N. Iorga 16. Képviseletek mindenütt az országban

R. T.

Telefon: 959.

...öltöny, felöltő, ...repp, smoking ...zónyegek nagy

szolgálat!

szlovák kormány... külön pénzinté... A brüsszeli Na... szerint Németország... fővárosban ren... mert a kiállítás... nem utalnak ki de... jelentik, az érté... kormányzójától... kérték novemberi... tókra. A kérést a... kel indokolják. Az... re következtek be... ndékában áll a bi... reség megadóztat... cial News szerint... onferenciát készi... ban. Az értekezle... lamok képviselteti... az utolsó kísérlet... létrehozásá... szerint a török... dohányfajták nem... tását, amelyet a... írozni.

Nagyvárad Kolozs-

NSE Nagyszébenben.

omana—Unirea CFR

kolozsvári futballbíró... hathonapra felfüg... elentik: A központi... oizottsága tegnape... aradi bíró panaszát... előtt Kolozsváron le... sitatea mérkőzés ve... ch Elemér kolozsvári... akkal kritizálta. A... Elemért futballbíró... hathonapra felfüg...

A Haggibbor sport... vasárnap délután 5... ánt rendez a Cristal... re ezuton hívja meg... gó-jazz.

Livia Uioara és Ull... vesen látják össze... et s rokonait a f... Cluj-Kolozsváron az... Str. Paris) tartanó

első levelek Orosz... elentik: A posta és... ejezte a munkálato... ággal való forgalom... levelek már meg

davásár

keioja

...den bunda 15-20... ázaték engedménnyel... sz 10 napig arusitva... sználja ki e... vételes alkalmat

IRÓK ÉS IRÁSOK

Az antiszemitizmus elemzése

— Fényes Samu vitairata —

Ezen az akadémikusan hangzó címen — Az antiszemitizmus elemzése — adta ki Fényes Samu, az író és gondolkodó a mai áramlatok legértelmesebbjéről és legreakció-sabbjairól vaskos vitairatát. (282 oldal szöveg és 22 oldal illusztrált jegyzet). Három sorban költői megértéssel a könyv programját is adja:

Örök bolygók...
Örök riasztók...
Idők kovászai...

Ady „Bélyeges sereg” című versének e három sora, jellegzetes, ércebe kívánczó szavak, beindító ütemei a könyvnek, amely előszavában sikolyos fájdalommal kérdi:

„Miért éppen a zsidó a bűnbak? A vádak és becsmerlések, amikkel kétezer év óta illeték s amelyekkel ma is illetik, velejében mindig a régiek, alaptalanok és értelem híjján valók, kétezer évvel azelőtt éppúgy, mint ma. Az embernek a régi babyloni mese jut eszébe Gilgames utjáról a Boldogok Szigetére, ahol Gilgamesnek sikerül megszerezni a sevu-isahir-amelu virágot, amelynek neve azt jelenti, hogy fiatallá tesz mindent, ami vén. Minden elvénhedt intézmény, minden korhadt uralkodó osztály, minden szégyent alott, tönkhöz juttatott felfuvalkodottság, minden kudarcot aratott merénylet az emberiség ellen, minden, ami vénhedt, ami lejárt, ami beteg, ami idejelműt — az antiszemitizmusban látja, keresi s találja meg a maga sevu-isahir-amelu virágját, amely új élet-erőhöz juttatja.”

Ki írta az első antiszemita könyvet? — kérdi a szerző. „Egy Manetho nevű állítólag elgőrgösödött egyiptomi pap, Hitler Adolf kétezer egypár évvel utána az eddig legutolsót, hangjában, törekvéseiben, adatainak „ala posságában” annyira hozzá hasonló, hogy az ember, aki most olvasná el a kettőt, nem látna közöttük különbséget.”

A „fajtakérdések” fejezetében Ernst Kretschmer, a legfajsúlyosabb német fajkutatót idézi, aki hosszú, lelkiismeretes munkája következtetéseként megállapítja, hogy: „A természet testmagasság vegyes minden fajtánál. Nem lehet megállapítani, minő különös értelmi sajátságok járnak egyikkel vagy a másikkal. A legtöbb tehetség és lángelme a középtermetűek között van, de ez természetesen, minthogy a középtermetűek vannak a legtöbb számban. A fehérbőrűek fajtáira tehát semmi lényegeset, semmi értékeset nem állapíthat meg a tudomány.

Ezzel voltaképpen a kérdés el is lenne intézve, de Fényes Samu a kérdés mélyére hatol és kihasználja a probléma lényegét és meggyőzően mutatja ki, hogy keveretlen fajták ma nem is létezhetnek, el kellene korcsosulniuk, el kellene pusztulniuk, mint ama törzseknek, amelyeket Stanley talált az arumi erdőkben. Az a fejezete, amelyben e kérdésre felel: „Melyik a tiszta árja? Chandi, vagy Göring, Göbbels, vagy Romain Rolland? — a legértékesebbek egyike, mert kimutatja, hogy a kultúra súlypontja soha nem volt az északi germánoknál, hanem mindig a keresztetű zónájában.

A sémitákról írott részben sok az ókori történelem, sok az újabb ásatások által felszínre jutott zsidó emlék, amelyekből szerző kihámozni igyekszik a régebbi antiszemitizmus okait. Szerinte a régieknél „a legkeserűbb gyűlöletet az váltotta ki az emberből, ha valaki lefitymálta bálványait. Az egyistenbe vetett hit volt az, ami a zsidók ellen a gyűlöletet és a megvetést szította.”

Ezt a főtevést tovább fejleszti „Izrael három klenóduma” című fejezetében, amely a könyvnek eszmei tengelye és kétségtelenül legszebb és legértékesebb része. Itt fejt ki a zsidóság ősi szociális berendezkedésének alap gondolatát: a földtulajdonnak a hetedik és 50-ik évhez kötött tehermentesítését, ami a zsidó szabadságnak első intézményesítése. „A zsidók is ejtettek hadi utjaikon rabszolgát, de a szolgaság nem alakulhatott ki társadalmi osztállyá. Ennek a szociális intézménynek továbbfejlesztése az idegennel szemben tartozó bánásmód. A Biblia parancsa: „Ha jövevény ember bujdosik közöttetek, a ti földeteken, azt bosszusággal ne illessétek. Mint közületek való lakos olyan legyen közöttetek a jövevény és szeresd őt, mint tenmagadat.”

A mai emberiség az idegen iránt tanusított szeretetet és segítséget civilizációnak nevezi. A rómaiak humanizmusnak. De — írja Fényes Samu — ha széjjel nézzünk irá-

saikban, hasonló erkölcsi rendelkezéseket nem igen találunk. A harmadik klenódium az irgalom. A zsidó irgalom egészen más, mint az, amelyet még ma is gyakorolnak a legcivilizáltabb népek. A zsidó elv az irgalmas szeretet. Anya, aki ráút csintevő gyerme-

kére, de már az ütés pillanatában a másik keze simogatásra hajlik és menti a gyermeket. Nem azt mondja: megbocsátok, hanem letörli a bűnt róla, a véték nyomát: nem vétett semmit. Mózes szólott így népéről, amely az aranyborjú körüli táncában eltévelyedett. „Töröld le bűneiket, uram, vagy töröld ki engem könyveidből”. Az irgalmas felmentő szeretet legszebb virága a zsidó lélek kultúrájának.

A könyv további részeiben a szerző hosszabb fejezeteket szán a középkornak és a gazdasági újjászületésnek, beillesztve a fejlődés keretei közé a zsidókat és kimutatja, hogy ezek az örök bolygók, ezek az örök riasztatók voltak mindenkor „idők kovászai”.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

A ROMÁN OPERA MÜSORA:
Szombat, november 24: Fát frumos. (Iskolai matiné.)
Vasárnap, november 25: Swanda a dudás. (Matiné.)
Hétfő, november 26: Tosca. (Vera Mora vendégszereplésével, a prágai Nemzeti Operától.)
Szerda, november 28: Aida. (Vera Mora vendégszereplésével, a prágai Nemzeti Operától.)
Péntek, november 30: Suzane titka és balettek: Preludiu; Casse Noisette; Peer Gynt. (Premier.)
Szombat, december 1: Rigoletto. (Iskolai matiné.)
Vasárnap, december 2: D. e. 11 órakor: Szimfonikus hangverseny. „Gh. Dima” Filharmoniai Társaság közreműködésével.

Vasárnap, december 2: Este: Suzane titka és balettek: Preludiu; Casse Noisette; Peer Gynt.

ROYAL MOZGO MÜSORA:
Ma, pénteken különleges filmpremier: Paganini (A varázshegedűs). Lehár Ferenc mesteroperettje. Ivan Petrovich, Elisa Laird (bécsi Operától), Theo Linggen, Adèle Sandrock.

ÉPÍTŐMUNKAS-MOZGO MÜSORA:
Szombaton 5, 7, 9, vasárnap 3, 5, 7 és 9-kor: Az anyasziv. Megható zsidótárgyu társadalmi dráma, mely felülmulja a Gettó szive c. filmet is. Főszereplők: Wynne Gibson, Pat O'Brien és Frances Dee.
Hétfőn 5 és 7 órakor: Ugyanez a műsor.

Előnyomtatás a legújabb minták szerint fehérenművarrás, kézi és géphímzés, csipkebevarrás, függöny, ággyterítő összeállítás monirozás legszebben, legelőbb-ban FISCH BÖSKE kézmunkaszalonjában Cluj, Str. Baritiu 16.

A csernovici zsidó városi színház erdélyi vendégjátéka:

Igazgató: M. REISCH

SIDY THAL

az európai híró fiatal szubrett fellépésével

ADOLF TEFNER

a kitünő buffó-komikus művészi vezetése alatt

November 25 vasárnap	este 9 órakor	Alba-Julia	Komödiantin operett 2 felvonásban előjátékkal	CARAGIALE színház
November 26 hétfő	este 9 órakor	"	Harz was bengt operett 3 felvonásban	Jegyek és felvilágosítások: Geier Henriknél
november 27 kedd	este 9 órakor	Petrozsény	Komödiantin operett 2 felvonásban előjátékkal	Városi színház
November 28 szerda	este 9 órakor	"	Die Schikerte operett 2 felvonásban elő és utójátékkal	Jegyek és felvilágosítások Braun Adolfnál
November 29 csütörtök	este 9 órakor	"	Harz was bengt operett 3 felvonásban	"

Rendező:
B. Sadigurski
Zenekar:
SEGALY TESTVÉREK
Technikai igazgató
Boris Lidin
A zongoránál:
L. FACHLER.

Karmester:
B. Segall
Jazz-mester:
M. PAUKER.

A társulat közelebről a következő városokat látogatja meg:
Lugos, Déva, Temesvár, Arad, Nagyvárad.

Megjelent A ZSIDÓKÉRDÉS KÉZIKÖNYVE

300 oldalos vaskos mű

Első magyarnyelvű enciklopédikus összefoglalása

Nélkülözhetetlen forrásmű a zsidó élet megismeréséhez és megértéséhez!

a zsidókérdésről, az zsidóság történelméről, szociológiájáról, az antiszemitizmusról, az asszimilációról, a zsidóság világhelyzetéről, a cionizmusról, és Palesztináról szóló ismereteknek.

Ára 100 lej
Megrendelhető az UJ KELET könyvosztályánál

APRÓ HIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Álláskeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelleges levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Házasságokat a legelőnyösebb feltételek mellett közvetít a „Globus” házasságközvetítő iroda Alba-Iulia, Str. Avram Iancu 4. Válaszbélyeg melléklendő.

Gouvernante, perfekt fanciá, német és zongoratanító, idősebb urinó, állást keres uricsaládnál. Napi alkalmazásra is. Ajánlatot „Gouvernante” jellegre a kiadóba.

Cur Salom parcellát vennék. Részletes ajánlatok kéretnek Rachel postrestant Mociu. Jud. Cluj.

Fiatl művésznövendékleány hegedűtanítást vállal lakás vagy ellátás ellenében. Cim a kiadóban.

Kiadó február 1-re, esetleg előbbre is, földszinten 4 uccai, esetleg 6 szobás komplett komfortos, légfűtéses nagy, csukott és fűtött liveges verandás urilakás. Megtekinthető délelőtt 11-től 1-ig és délután 5-től 7-ig. Str. Saguna 20. Érdeklődni a háztulajdonosnál: Lédecernél. — Két különbejáratu butorozatlan szoba február 1-re és egy butorozott szoba. kapualatti bejárattal, dec. 1-re kiadó.

Cal. Reg. Ferdinand S2. szám alatt elsőemeleti uccai négyszoba, alkov, konyha, fűrdőszobás lakás azonnalra kiadó. Esetleg különbejáratu két szoba konyha nélkül külön. Bér 2600, illetve 1300 lej havi, együtt 44.000 lej járulékkal. Értekezni az udvaron Lédecernél, vagy ügyvédi irodában Str. Vlahuta 3, földszint 4.

Két szoba konyha mellékhelyiségekkel kiadó. Megtekinthető 10—12-ig, d. u. 3—5-ig. Calea Traian (Árpád ut) 55. Ugyanott 2 szobakemence (cserép) olcsón eladó.

Garanciaképes, kereskedelmiileg szakképzett, jó referenciájú egyén megfelelő árukereskedő vagy képviselőt keres. Fuchs, Szatmár, Tepes Voda 45.

„יהי חברה קדישה דק"ק דעש יצ"ו.
דיא יאהרשייט פאן רבינו הגה"ק מרן יחזקאל פאנעש זי"ע וויירד זיין דאנערסטאג פרישת וישב. אונד דיא יאהרשייט פאן רבינו הגה"ק מרן משה פאנעש זי"ע. שבת פרשת וישב.
הק' נחמי גי"ל בערעגר גבאי דחברא קדישא

Szép szobához egy diáklány vagy hivatalnoknő lakótársat keresek. Cim: Sofia Glanczmann, P. Mihai Viteazul 7. Kövendy.

Dr. Raab és dr. Immanuel

A decemberben beindítására és röviden jelentett érkezik dr. Raab (Aviv) és dr. Immanuel, a Keren dájának delegátusa.

Dr. Rachel Kler Erdélyben, tehát szabad ittartózkodhat Erdély legdöbbsz a Keren Hajjesz nem nagy eredményeséhez a szerzőcsoportok megter.

Dr. Rachel Klerből származik gimnáziumnal élénk érdeklődésnek a sorsát. 1. Zsidó Nemzeti T. autonómia legfeljebb állott, amely posták választották. 1928 óta dr. K. dekében dolgozik, Norvégiaiban, Németországban, Svájcban és Románia. Nizmust és a K. latokat tett a W. sok helyen az ő szervezet, illetve alakítása.

1931-ben dr. K. lesztinába költözött Tel-Avivban van. A legutolsó, p. dr. Klompusné. jának tagjává v. munkásságot fejt és a Wizo munk.

Dr. Immanuel el az erdélyi zsidó len cionista szónok Erdélyben, mint cionista szónok akinek előadása és nyilvánul aránylag rövid idő — kb. hat hetet — különböző meghívások nyiba és másják s így csak sát tudja megf.

Olsvanger dr. származik, nagy pétérvári rabbi, lemtudós, Grätz dr. középiskolai a köngsbergi eg giai fakultásána Svájcba ment, a sen a nyelvészet — ár élénk részt vezetője lett a s. tiv részt vett a munkájában is. Mossinsohn vezető kiképzését.

Kiváló szervezőbizonyosságot dr. Chechaver elnevez zsidó diákok v szerepet játszott ri cionista életéről rom éven át ma után 1915-ben a tuk meg, majd cionista szervező.

Miután 1916-b. szerezte a filológus dr-t a svájci f. lasztották, melyra lett. Ekkor a. deln c. könyvt. ménye a zsidó nak, egyuttal p. rövid alapos ismer.

Mint a Keren kiküldöttje, 192. ahol nagyjelentős nista szervezet. Hajjeszód megsz. gó szónoki kép. maradandó hatá. dóságára, amely tokat hozza az. Cionista tevők nagy szerepet játs lomban is. Az 1. tartott eszperan

HIREK

Dr. Rachel Klompus és dr. Immanuel Olsvanger Erdélyben

A decemberben kezdődő új KH-kampány beindítására és lefolytatására — amint már röviden jelentettük — rövidesen Erdélybe érkeznek dr. Rachel Klompus asszony (Tel Aviv) és dr. Immanuel Olsvanger (Jeruzsálem), a Keren Hajjeszod palesztinai főirodájának delegátusai.

Dr. Rachel Klompus 1929—1930-ban volt Erdélyben, tehát öt évvel ezelőtt és hosszabb időtartózkodása alkalmával felkereste Erdély legtöbb nagyobb városát. Nemesak a Keren Hajjeszod érdekében dolgozott, hanem nagy eredmények főződnék itteni működéséhez a szervezet és elsősorban a Wizo csoportok megteremtése körül.

Dr. Rachel Klompus Eszterháziából, Tallinból származik, ahol 1922-ben a héber gimnáziumnak egyik alapítója volt. Ma is, élénk érdeklődéssel kíséri ennek az iskolának a sorsát. 1926—1929-ig az eszterházi Zsidó Nemzeti Tanács — a zsidó nemzeti autonómia legfelsőbb intézményének — élén állott, amely posztra az eszterházi cionisták választották meg.

1928 óta dr. Klompus asszony a KH érdekében dolgozik. Ezen idő alatt Belgiumban, Norvégiában, Svédországban, Dániában, Németországban, Csehszlovákiában, Svájcban és Romániában propagálta a cionizmust és a KH-t. Mindentudni nagy szolgálatakat tett a Wizo-mozgalomnak is és igen sok helyen az ő nevéhez fűződik a WIZO szervezet, illetőleg a WIZO-csoportok megalakítása.

1931-ben dr. Klompus asszony végleg Palesztinába költözött, ahol állandó lakhelye Tel-Avivban van.

A legutolsó, prágai Wizo-világkonferencia dr. Klompusét a Wizo-Palesztina-Exekutívának tagjává választotta, amelyben élénk munkásságot fejtett ki a Wizo-intézmények és a Wizo munka érdekében.

Dr. Immanuel Olsvanger neve még élénken él az erdélyi zsidóság emlékezetében. Egyetlen cionista szónok nem ért el olyan hatást Erdélyben, mint Olsvanger. A legnagyobb cionista szónok a legnagyobb előadó, akinek előadása iránt máris óriási érdeklődés nyilvánul meg erdélyszerte. Sajnos aránylag rövid időt tölthet csak Erdélyben — kb. hat hetet (két részben) — mivel különböző meghívásai Románia többi tartományába és más európai országokba szólítják s így csak Erdély 8—9 nagyobb városát tudja meglátogatni.

Olsvanger dr. híres orosz zsidó családból származik, nagyapja Izsák Wolff Olsvanger, plevári rabbi, apja pedig neves történelmes, Grätz tanítványa volt. Olsvanger dr. középiskolai tanulmányai elvégzése után a községségi egyetem orvosi, majd filológiai fakultásának volt hallgatója. 1907-ben Svájcba ment, ahol a berni egyetemen teljesebben a nyelvészetnek adta magát. Bernben már élénk részt vett a zsidó közéletben és vezetője lett a svájci ifjúságnak. Később aktív részt vett a svájci cionista szervezet munkájában is, ahol Weimann Chaim és dr. Mossinohn vezetése mellett nyerte cionista kiképzését.

Kiváló szervezői képességéről tett tanúizonyosságot dr. Olsvanger 1912-ben, amikor Chechaver elnevezés alatt megalakította a zsidó diákok világszervezetét, amely nagy szerepet játszott az egész kontinens akkori cionista életében. A szervezet elnöke három éven át maga Olsvanger volt, akit azután 1915-ben a zsidó sajtóiroda élére hívtak meg, majd később elnöke lett a svájci cionista szervezetnek.

Miután 1916-ban a berni egyetemen megszerezte a filológiai doktorátust, Olsvanger dr. a svájci folklor-egyesület tagjává választották, melynek két évvel később titkára lett. Ekkor adta ki, Rosinkes mit Mandel c. könyvét, amely tudományos gyűjteménye a zsidó népmondáknak és népdaloknak, egyúttal pedig a jiddis grammatikának rövid alapos ismertetése.

Mint a Keren Hajjeszod direktóriumának kiküldötte, 1921-ben Dél-Afrikába utazott, ahol nagyjelentőségű munkát végzett a cionista szervezet reorganizálására és a Keren Hajjeszod megszervezésére érdekében. Ragyogó szónoki képességével, meggyőző érveivel maradandó hatást gyakorolt Dél-Afrika zsidóságára, amely azóta a legnagyobb áldozatot hozza az országépítő alap javára.

Cionista tevékenysége mellett Olsvanger nagy szerepet játszik az eszperantó mozgalomban is. Az 1926. évi, Locarnóban megtartott eszperantó világkongresszuson ő

A sziguranca leleplezte a beszarabiai nácik fegyverkezését

Bucuresti-Bukarest, november 23. (Az Uj Kelet tud.) A balti sziguranca főnöke két titkos fegyverraktárt fedezett fel. Számos puskát, kardot, gépfegyvert és sok ezer golyót találtak, amelyek mind német eredetűek. Megállapítást nyert, hogy a fegyverek a beszarabiai nemzeti szocialista párt tulajdonát képezik. Számos letartóztatást eszközöltek, de az elfogottak neveit nem közölték még a nyomozás érdekében.

nyerte meg az eszperantó szónoki világdíjat. Az eszperantisták edinburgi kongresszusán valamint a génuai konferencián ő képviselte a cionista világszervezetet.

Dr. Olsvanger egyformán kiváló szónok német, jiddis, angol, héber, orosz és eszperantó nyelven. Erdélyi előadásai a legszélesebb körök érdeklődésére tarthatnak számot.

A két kiváló delegátus erdélyi szereplése már előre biztosítani látszik az új KH-kampány sikerét, amely 1934. december 2-án indul meg ünnepélyes keretek között Kolozsváron.

— Mihály vajda 1000 leje. Bukarestből jelentik: Mihály vajda tegnap délután meglátogatta a Fundatia Carol diákjainak kiállítását. Gusti, az alapítvány igazgatója nyújtott felvilágosításokat. A vajda ez alkalommal 1000 lejt kapott egy sajtókezelő irt cikkéért, amelyet az Albina című lapban irt november 16-án Kolombusz Kristófról. A vajda a honorárium egy részét saját cserkész patruljának tagjai között osztotta ki.

— Tegnap megnyílt Bécsben a harmadik páneurópai kongresszus. Bécsből jelentik: Tegnap nyílt meg a harmadik páneurópai kongresszus Coudenhove-Kalergi elnökletével. Bursch pénzügyminiszter üdvözölte a kormány nevében a kongresszust, amelynek első ülésén főleg a gazdasági együttműködés terén elért eredményeket hangsúlyozták ki.

— Perbefogta a bíróságot, mert nem alkalmazták vele szemben az amnesztia-törvényt. Szatmárról jelentik: Igen érdekes per foglalkoztatja a szatmári törvényszéket. Németh Gyula nagybányai lakost a jársábiróság pár hónappal ezelőtti kihágás miatt 3000 lej pénzbüntetésre ítélte. A büntetés jogerőre való emelkedése után Németh, aki nem tudott fizetni, inkább leülte a 3000 lejnek megfelelő kéthónapos büntetést. Csak kiszabadulása után tudta meg Németh, hogy ügye amnesztia alá esett, de a jársábiróság nem alkalmazta ezt vele szemben. Németh emiatt kártérítésért perli a bíróságot. Az érdekes tárgyalás rövidesen a szatmári törvényszék elé kerül.

Ma, szombaton a ROYAL sláger-mozgóban:

PAGANINI
Léhar Ferenc mester-operettje.
Ivan Petrovich, Adèle Sandrock, Theo Lingner

— Ujabb kivégzések Oroszországban. Párizsból jelentik: Moszkvai jelentés szerint Üzbekisztánban 15 gyapottérmetölt, akik termelésük eredményét beszolgáltatni vonakodtak, halálra ítélték és kivégezték.

— Eljegyzés. Kolb Margaréta, Nasfalau és Fogel Izsák, Uioara jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— A tábla is felmentette Katz Mártont és társát a silkkasztás vádjáról. Öt évvel ezelőtt a Kolozsváron akkor még fennálló Deutscher Bote nyomdávalalatt nyolcszáz ezer lejért szedőgépet vásárolt a Tipograf berlini cégtől. A szedőgép részleteit egy ideig fizette is a nyomdávalalatt. Bizonyos idő múltán a részletek nem futottak be a berlini céghez, amely egy kolozsvári ügyvédet bízott meg azzal, hogy a szedőgépet elvegye a nyomdávalalattól. A gép ekkor már nem volt a Deutscher Bote nyomdahelyiségében. Az ügyvéd kérdése a nyomda tulajdonosa Katz Márton azzal válaszolt, hogy adóba elárverezték a szedőgépet, amelyet az árverésen Egyed Zoltán, Katz volt társa megvásárolt. A berlini cég kolozsvári képviselője sikkasztásért feljelentést tett Katz és Egyed ellen. Utóbbi ellen azért, mert egy filkiv árverésen vette meg Katz részére a gépet. A kolozsvári törvényszék még ez év folyamán foglalkozott az ügyvel és bizonyított hiányában felmentette úgy Katzot, mint Egyedet. A tegnapi tárgyaláson Ulyineau elnökkel az élén ötös tanács tárgyalta a pert. A perbeszéd elhangzása után a tanács egyhangúlag helybenhagyta a törvényszék felmentő ítéletét, amely most már jogerőssé vált.

— Székelési zavarok, vastagbélhurut, puffadság, félelemérzés, bódultság, migrén és általános rosszullét esetén a rendkívül enyhén ható természetes „Ferenc József” keserűvíz a gyomor és a bél-sátorna tartalmát gyorsan kiüríti, a bélmirigyek működését élénkíti, a vérkeringést előmozdítja s tartós meggkönnyebbülést szerez.

— Megkezdődött a Venizelosz ellen tervezett merénylet előkészítéinek bűnpere. Athénból jelentik: A pyreusi esküdtbírósg előtt megkezdődött annak a 17 személynek a bűnpere, akiket a Venizelosz volt miniszterelnök elleni merényletkísérletben való részvételük vádolnak. A perben többszáz tanut fognak kihallgatni.

— Leszerelési dokumentumok. Londonból jelentik: A Daily Express sztabuli jelentése szerint közlebről 400-ra emelik fel a török hadirepülőgépek számát. — A francia radikális szocialistáknak a hadügyi költségvetés csökkentésére vonatkozó indítványát nem fogadták el. Flandin kijelentette, hogy a költségvetést Petain marsall készítette, akinek magas tekintélyt tisztelni kell. — Anglia egyik repülőgépgyára kapta a görög légi flotta számára építendő 250 hadirepülőgép építésére szolgáló megbízást.

— Diáküntétek a zágrábi egyetemen. Belgrádból jelentik: A zágrábi egyetemen a hallgatók tüntettek a rektor és a professzorok ellen amiatt, hogy aláírták azt a jogszárv rügenstanáshoz intézett emlékiratot, amely a parlamentáriszmus visszaállítását ajánlja. A bányászati fakultás a kommunista diákok rendeztek rendbontást, felvonták az egyik épületszárnyra a vörös zászlót s az internacionálét énekeltek. A karhatalom letartóztatásokat eszközölt a hallgatók köréből.

— Kommunista zavargások Zürichben. Zürichből jelentik: Kommunista és a karhatalom között összeütközések voltak. Ötven letartóztatás történt.

— Házasság. Izsák Gizi és Hermann Árpád vasárnap, f. hó 25-én d. u. 2 órakor Oradean a záraducai templomban házasságot kötnek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Amerika kormányja fizetést szolgált fel tizenkét adós állomott. Washingtonból jelentik: Az Egyesült Államok kormánya ma jegyzéket intézett 12 adós államhoz, amelyben felszólítja őket, hogy december 15-iki fizetési esedékségüknek tegyenek eleget.

— Felemelik a katonai szolgálati időt Csehszlovákiában. Prágából jelentik: A csehszlovák kormány a kamarához javaslatot fog betervezni a katonai szolgálati idő 2 évre való felemeléséről.

— Charley' professzor — bukaresti disz-doktor. Bukarestből jelentik: Ma délelőtt 11 órakor a bukaresti egyetemen diszülést tartanak, amelyen Charleyt, a párizsi egyetem rektorát diszoktorrá fogják avatni.

— Német hajók fedélzetükre vették a Jugoszláviába menekült osztrák kampókeresztéseket. Berlinből jelentik: Német hajók fedélzetükre vették a jugoszláviai Susakban a Jugoszláviába menekült osztrák horogkeresztéseket. A hajók ma hagyják el a jugoszláv vizeket.

— Rövid hírek mindenünnen. Ma volt az idei november legködőbb napja Londonban. Az uccai égők egész napon át üzemben voltak, de világuk alig terjedt néhány lépésre. A villamosok és autbuszok lassítva haladtak, ennek ellenére számos összeütközés és más közlekedési baleset fordult elő. — Párizsban tegnap nyílt meg Lemaître egyetemi tanár előkelével a nemzetközi fogorvosi kongresszus. — Párizsban Berthelot Philippe, aki hosszú időn át volt a külügy-minisztérium államtitkárja és a francia külügyek tényleges vezetője, meghalt. — A Karlsruhe cirkáló elhagyta Trinidad sziget fővárosát Port of Spain s most utban van Rio de Janeiro felé, ahová december elsejére érkezik. — Megkezdődött a fejedelmi és más főrangú vendégek érkezése Angliába, György herceg és Marina hercegnő esküvőjére.

WIMPASSING

— Szabad-e száznál több külföldi cigarettát tartani. Ismeretlen feljelentésre a Monopol házkutatást tartott Feiner József kocsizvári mézárós lakásán. A házkutatás alkalmával 140 különböző külföldi cigarettát és egy régi öngyújtót találtak Feiner lakásán. A Monopol bírsággal sújtotta a mézáróst. Ezt a büntetést a törvényszék helybenhagyta. A tegnapi tábla tárgyaláson Feiner védője dr. Klein Miksa kifejtette a bíróság előtt, hogy a törvény csak azt tiltja, hogy valaki egyszerre 100 darabnál több cigarettát hozzon be az országba. A tábla rövid tanácskozás után megsemmisítette az eddigi ítéletet és elvi döntést hozott az ügyben, amely szerint a Monopol törvény valóban kimondja, hogy egyszerre csak 100 cigarettát lehet külföldről behozni, de ha valaki különböző alkalmakkor hoz be 100 külföldi cigarettát, az nem ütközik törvénybe. Az ítélet jogerős.

— Gyomor- és bélhurut, az emésztés hiányossága, erős bomlási és erjedési folyamatok, a gyomorbeli húzamban, bélbaktérium- és gyomorsavtúlengés az enyhe természetes „Ferenc József” keserűvíz használata által legtöbbször rövidesen megszűnnek.

— Tüz a giurgiu kaszárnyában. Giurgiu-ból jelentik, hogy tegnap délelőtt nagy tűz ütött ki az ottani darabantrezed kaszárnyájában. A fegyverműhely és az élelmészeti raktár egyrésze leégett. A karhatalom letartóztatásokat eszközölt a hallgatók köréből.

— Szerelmi dráma Isabian. Eukarestből jelentik: Vanatoru Emil jasi villamosasági tisztviselő és Olaru Anan kórházi tisztviselő közös öngyilkosságot követtek el. Vanatoru agyonlőtte a leányt, azután önmagával végzett. A szerelmi dráma nagy feltűnést keltett a városban.

— Hítségőnokat az orthodox zsidó nagy templomban. Szombaton, e hó 24-én délelőtt tíz órakor Glasner Attila főrabbi az orthodox nagytemplomban „drósfé” tart. Az előjáróság nyomtatékosan kéri a híveket, hogy ez alkalommal teljes számban jelenjenek meg.

— Wizo Dienst Nagyváradon. A nagyváradi Wizo a Zs. N. Sz.-gel karöltve tartja Dienstjét saját helyiségében (Zöldfa-u. 19. I. emelet) nov. 25-én, vasárnap délután 5 órakor. A közönség óhaját szeminariumok lesznek a cionizmussal összefüggő kérdésekről. Dr. Markovits Ignácz, a cionista csoport elnöke fogja a szeminariumot megnyitni, majd Leitner Zoltán heti revüt fog tartani a legfrissebb eseményekről. — Belépés díjtalan.

— Ad acta tették a Dragan polgármester ellen beadott álláshalmozási feljelentést. Néhány nappal ezelőtt hirt adunk arról, hogy dr. Nistor Virgil volt alpolgármester álláshalmozásért feljelentést adott be a kolozsvári ügyészségen dr. Dragan Nicolae polgármester ellen. A vizsgálat levezetésével Clugudeanu ügyész biztáknak meg, aki a feljelentést nem találta indokoltnak és az ügy iratait ad acta tette.

Menyasszonyok figyelmébe!
Gyapju és selyem טליתים
Talliesek

Ezüst vagy aranyozott bortnival készen felszerelve minden nagyságban és minőségben nagyon olcsón kaphatók:

Rosenzweig Anton
zsidó könyv- és rituális felszerelési cikkek üzletében.

Cluj, P. Mihai Viteazul 37—38.

UJ KELET Legújabb hírek

Jugoszlávia hétfőn a Népszövetség elé terjeszti a bizonyítékokat

(Első oldali cikkünk folytatása.)

volt. A balkáni országok ünnepezték nemzeti hősként a politikai gyilkosokat. Jugoszláv terroristák olasz emigránsokkal egyesülve mondták ki marburgi határozatukban a mai Olaszország elleni harcot. Egyes országokban — hangoztatja a Giornale d'Italia — valóságos politikai eszközzé váltak a háboru óta a bombák és puskák. Nem lehet tehát csodálni, ha a nemzetiségek közti küzdelemben is elődörül egy-egy lövés.

Az Achmed Zogu albán király ellen Bécsben elkövetett merénylet tettesei előzőleg Jugoszláviában találtak menedéket és támogatást.

A felsőolaszországi terrorcselekményeket jugoszláv alakulatok szervezték. A Dollfuss meggyilkolásában részes nemzeti szocialistákat szintén barátságosan fogadta Jugoszlávia.

A lap végül hangoztatja, hogy szükség esetén Olaszország Genfben elő fogja terjeszteni ezeket az adatokat, hogy mindenre világosságot derítsen és megállapítsa a merényletek ügyében a nemzetközi felelősséget.

A többi olasz lapok hangoztatják, hogy az emlékiratban foglalt vádak nincsenek bizonyítva, miért is sürgősen szükséges, hogy az egész kérdésre világosságot derítsen a népszövetségi vizsgálat.

A francia lapok a jugoszláv emlékirat kommentálásában azt a meggyőződést hangoztatják, hogy Jugoszlávia az erély mellett mérsékletet tanusít. A Figaro szerint kilátás van arra, hogy a januári tanácsülésen a beadvány megvitatása és a népszövetségi állásfoglalás nyugodtabb légkörben folyik majd le. Az angol sajtóorgánumok közül a Times ama nézetének ad kifejezést, hogy

a jugoszláv jegyzék hangja élesebb, mint várták.

A Daily News Chronicle azt kifogásolja, hogy Jugoszlávia panaszos és bíró akar lenni egy személyben. A Daily Telegraph és Morningpost szerint a memorandum hangja túlságosan merész diplomáciai okmány számára. Londoni diplomáciai körökben csodálkozást juttattak kifejezésre afiótt, hogy a bizonyítékok még elő sem terjesztettek s jugoszláv részről máris levonattak a legmészebbmenő következtetéseket.

Visszhang a román és a jugoszláv sajtóban

Míg a nyugati hatalmak sajtóorgánumaiban a jugoszláv emlékirat benyújtása nem vált kritikai megítélésben részesül, addig — érthetően — a jugoszláv és főleg a szélső-nacionalista román sajtóban annál forróbb szimpátiák szólnak meg a genfi jugoszláv diplomáciai aktus mellett.

A bukaresti lapok közül az Universul és magyarellenes kirohanással kommentálja a jugoszláv emlékiratot és többek között így ír: „A Népszövetség köteles erkölcsi tekintélyt latba vetni egy néppel szemben, amely

állandóan hamisításokkal, hamis pénzgártással, bűnös agitációval és gyilkossággal igyekszik megzavarni a világ-békét.

A kisantant, amelynek erőfeszítéseit a béke érdekében az egész jóhiszemű világ méltányolja és értékeli, nem tűrheti, hogy határain gyűlöletes és bűnös terrorizmus fészkeljen. A kisantant most teljes bizalommal várja a civilizált világ ítéletét és a törvényes szankciókat. Ezek nélkül nem lehet béke és ezek nélkül a jogos önvédelem kötelességé válik. Titulescu megmondotta Ankarában, hogy a marseillei halottak világosságát és megtorlást követelnek. A világosság már megvan — elérkezett a büntetés órája is — fejezi be kommentárjait az Universul.

A belgrádi Pravda a jugoszláv emlékirattal kapcsolatban azt hangoztatja, hogy az összes genfi köröknek látniuk kell, hogy Jugoszlávia élénk világosságot derített a magyarországi terrorista szervezetekre és magyar hivatalos körök felelősségére. Jugoszlávia teljes joggal kér elégtételt király ellen elkövetett gyilkos merényletért. A lap szerint, Laval francia külügyminisztert rendkívül befolyásolták a felhozott bizonyítékok, de a többi állam képviselői sem titkolták azt a mély hatást, amelyet Benes és Jettics beszédei gyakoroltak rájuk. Vitathatatlan, hogy csak a marseillei merénylet szervezőinek megbüntetése a Népszövetség által könnyíthet a helyzetet.

A román és jugoszláv sajtó állásfoglalásával szemben a péntek reggeli budapesti lapok egyhangulag utasítják vissza a jugoszláv emlékiratban Magyarország ellen foglalt vádak, hangoztatva, hogy a magyar kormány a legteljesebb nyugodtsággal fogadja a kérdés népszövetségi tárgyalását. A jegyzék — a magyar lapok szerint — durva hangú támadás egy kiválasztott bűnbak ellen, aki teljesen ártatlan az ellene emelt vádakban. A vádak a magyarság arcába kergetik a vért — hangoztatja a Pesti Hírlap — mi azonban nem követjük Jettics példáját, nem mondjuk el nyíltan, hogy mit gondolunk, mert a mai puskaporos légkörben mindenki felelős a szavaiért.

A szovjet támogatásban részesíti a jugoszláv igényeket?

Genfi jelentés szerint a nemzetközi politikában szerepet játszó körökben úgy hírlik, hogy

a szovjet is támogatásban részesíti a jugoszláv igényeket.

Ezt azzal magyarázzák, hogy az oroszok kívánatosnak tartanák, ha újra el lehetne foglalni Jugoszláviában a háboru előtti pozíciót s ki lehetne küszöbölni teljesen a német befolyás növekedésének veszedelemét.

A Reuter távirati iroda genfi munkatársa kérdést intézett a francia delegációhoz közelálló egyik szakértőhöz a jugoszláv emlékirat szövegezéséről. Azt kérdezte tőle, milyen lehetett a beadvány eredeti formája, ha azt Laval külügyminiszter mérséklőleg ható közbelépése is csak ennyire tudta enyhíteni. A tudósítónak azt a választ adták, hogy az eredeti szövegezésben Jugoszlávia háborúval fenyegette meg Magyarországot.

A jugoszláv memorandum szövege

A jugoszláv emlékirat módosított tartalma lényegében a következőket tartalmazza:

„A levezetett nyomozás bebizonyította, hogy a marseillei gyilkosságot azok részvételével követték el, akik Magyarországon húzódtak meg és ott a magyar hatóságok cinkosságát és támogatását élvezték. Nemcsak egyesek elszigetelt cselekedetéről van szó, sem pedig a menedékhely megadásáról, hanem arról, hogy a gonosztevők Magyarországon egy csoportban éltek és kiképzésben részesültek.

Eppen ezért a mélyen megsértett délszláv nép kéri a Népszövetséget, hogy derítsen ki világosságot azokra a körülményekre, amelyek mellett a merényletet előkészítették és végrehajtották. A jugoszláv kormány népe iránti kötelességének tudatában kényszerítve érzi magát a Népszövetséghez fordulni, hogy ez a legfelsőbb nemzetközi fórum állítsa helyre az igazság és a nemzetközi erkölcs iránt súlyosan megrendült bizalmát. Ha a bűnösök nem vennék el méltó büntetésüket, ez kielézná a nemzetközi helyzetet és veszélyeztetné a békét. Bizonyos politikai rendszerekről van szó, amelyek nem lehet túrni Jugoszláviára és a civilizált nemzetekre való tekintettel sem. Szinte hihetetlen, hogy a marseillei gonosztevők a merénylet hosszú és gondos előkészítése alatt milyen védelmet élveztek Magyarországon.

Mindezekre való tekintettel, a jugoszláv kormány kényszerítve érzi magát, hogy a népszövetségi alapokmány 11-ik szakaszára való hivatkozással a tanácsnak tudomására hozza azt a helyzetet, mely komolyan veszélyezteteti Jugoszlávia és Magyarország viszonyát és a nemzetek közötti békét és jóviszonyát is fenyegeti.

A jugoszláv nemzeti párt a jelenlegi politikai rendszer fenntartása mellett

A jugoszláv nemzeti központi bizottság, mint Belgrádból jelentik, tegnap ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy fenn kell tartani azt a politikai rendszert, mely vég-

célul a teljes állami és nemzeti egységet vita ki. Ez az elhatározás azt jelenti, hogy semmi sikere nincs annak az emlékiratnak, amelyet egyetemi tanárok intéztek a jugoszláv régenstanáchoz, a parlamentáris kormányrendszer visszaállítása érdekében.

Egyidejű belgrádi jelentés szerint, a veséjében szenvedő Macsek Vladimir horvát parasztpárti vezető egyik zágrábi kórházban megoperálták. A politikus állapota a műtét után kielégítő.

Uuca Sándor királyról

Párizs, nov. 23. A párizsi közszéptanács elhatározta, hogy a város egyik főuccját Sándor királyról nevezi el.

A Rador egyidejű párizsi jelentése szerint, Laval kijelentette a Havas Távirati Iroda tudósítójának, hogy teljesen fantasztikus az a hír, hogy Weygand tábornokot nevezik ki Franciaország berlini, vagy londoni nagykövetének.

Jugoszlávia hétfőn a Népszövetség elé terjeszti a bizonyítékokat

Genf, nov. 23. (Rador). A Népszövetség

folyosóin és magyar körökben azt állítják, hogy Magyarország kéri fogja a sürgős eljárást a marseillei merénylet ügyének kivizsgálása érdekében. Jugoszláv hivatalos körök azt állítják, hogy a bizonyítékokat tartalmazó jegyzéket legkésőbb hétfőn szintén betervezték a Népszövetség elé.

Belgrád, nov. 23. (Rador.) Az Avala távirati ügynökség közli, hogy a Politika című lap többek között a következőket írja:

Eckhardt magyar delegátus kijelentési kapcsolatban a jugoszláv jegyzékkel, élénk tiltakozást vontak maguk után az újságírók között, akiket a genfi Bellevue szállóba összehívtak, hogy nyilatkozzon. Ezek az újságírók tüntetően köszönetet nélkül kivonultak a teremből. Eckhardt ez alkalommal nemcsak a nemzetközi szakaszokat rugta fel, hanem a Népszövetséget is sértéssel illette, amikor nemzetközi terrorizmusnak nevezte a jugoszláv kormány genfi akcióját. Annál hibáztathatóbb Eckhardt kirohanása, mert ismeretes, hogy a jugoszláv kormány konkrét bizonyítékokra alapítja állításait.

Szinkör Mozgó

Előadások: 3, 5, 7 és 9 óra

Premier!

Szombattól

GEORG O'BRIEN (Arizona báiványa)

legújabb vadnyugati filmje

AZ ARANYBÁNYA TITKA

Kaland, izgalom, tempó, szerelem. Legújabb Fox híradó.

Vasárnap d. e. 11 órakor nagy iskolai matiné: Congorilla.

Schuschnigg és Mussolini katonai konvenciót kötöttek Rómában?

A Daily Herald szenzációs híradása

Párizs, november 23. (Rador). A Havas-ügynökség Londonból azt a szenzációs hírt közli, hogy jólétesült körök szerint Mussolini és Schuschnigg találkozásának valódi célja nem gazdasági közeledés létrehozása volt, hanem katonai konvenció megkötése. A Daily Herald megállapítja, hogy a nemzeti szocialista elemek miatt, akik még állásokat töltenek be az osztrák külügyminisztériumban, nem kötöttek meg formálisan az egyez-

ményt. Schuschnigg és Mussolini megegyezése a következő négy eshetőségre vonatkozna: német támadás Ausztria ellen, idegen katonai erők intervenciója Ausztriában, az osztrák náciál által elkövetett államcsíny és az osztrák munkások lázadása. Mindezen esetekben az olasz csapatoknak joguk lenne behatolni Ausztriába az osztrák kormány engedélye alapján.

Ismét napirendre került a kontingentálási hivatalnál elkövetett visszaélések ügye

Importengedélyeket is hamisított egy közvetítő ügynökség a kontingentálási bizottság nevében

Bucuresti-Bukarest, november 23. (Az Uj Kelet tud.) Emlékeztet, hogy néhány héttel ezelőtt Manolescu-Strunga kereskedelmi miniszter rajtaütésszerűleg megjelent a bukaresti kontingentálási hivatal helyiségében, hogy ott bizonyos visszaélések ügyében a vizsgálatot megindítsa. A miniszter vizsgálatának feltűnőekeltő eredményei voltak. Néhány nap múlva azonban teljesen elcsendesült az ügy és úgy látszott, hogy a miniszter érélyes lépésének nem lesz folytatása. Most azonban, több fővárosi lap értesítése szerint G. Oprescu vizsgálóbíró beidézte Nicolae Anton volt kontingentálási hivatalnokot, aki elmondta, hogy a Legfőbb Kontingentálási Bizottság mellett rendszeresen működött egy ügynökség, amely kisebb-nagyobb pénzüsszegekért vállalta a kereskedők ügyeinek elintézését, leggyakrabban olyan esetekben, melyeknél a kereskedők rendszeresen nem tudtak eredményt elérni.

A vizsgálóbíró tegnap a kérdés tisztázására szakértő bizottságot nevezett ki, akik a könyvszakértők segítségével át fog-

ják vizsgálni a kontingentálási hivatal egész működését 1933 július elsejétől 1934 október 31-ig. A bizottság munkája főként azoknak az importengedélyeknek az átvizsgálásából áll, amelyeket ezen idő alatt adtak ki. Az importengedélyekről ugyanis meg lehet állapítani, hogy szabályosan lettek kiállítva és legális esetekben, vagy sem.

Manolescu Strunga kereskedelmi miniszter tegnap megjelent Oprescu vizsgálóbírónál, hogy a vizsgálat eredményei felől érdeklődjön. Oprescu szerint a közvetítő társaság a visszaélések elkövetésénél, nem csak baráti és politikai összeköttetéseit és a hivatalnokok megvesztegetéseit használta fel, hanem igen gyakran megtörtént, hogy a kereskedők hamis importengedélyeket kaptak.

Oprescu vizsgálóbíró ma folytatja kihallgatásait a visszaélések ügyében. A szakértő bizottság holnap kezdi meg munkáját.

Cenzurat

Taxa post.
plättite in
No. 224713

10. Telefon:
Havonta 11
évre 600, e
félre: Hav
félre 12, e
defések díje
KELET" az
dóság egyet
Ökkekink ut
rá megjelö

Román
hangad

Ar
ki
du
fes

Francia
kifejz

Párizs, no
moszféra, m
ményben a
nyújtása ok
míleg enyhí
tése szerint
hogy Magye
goszláv par
Petit Parisi
hogy a Nép
mális eljár
meggyőződ
csillapításá
vannak ele
zés mellett
szerint soh
sebb úgy i
ség elé. Eg
vásának is
ber közepé
eme utóbbi
azzal az ér
nek nem s
belépésének
mutatni.

A jugosze
teményeinek
éget. Sok
attól tart
nacs még t
hatni Mag
hez is a t
volna s:ük
győzölést
nem fogja
sürgösségé
Egyébké
ter tegnap
elnök előtt
jugoszláv
latban kial
pa olasz l
jugoszláv
láta ahho
tente csat
szlovákian

Több rón
lést szerz
ben emíté
de ez ellen
Francia di
attól tart
ja használ
att létrejö
leges felfo
mének hu
Genfben